

Vipavski glas

letnik XXI | oktober 2006/št. 78

Vipava

*Iz kršnih jam privre in teče tiha
med dračjem jelš in hrastja in robide,
preplavlja njive, plot in vrtne zide
in v žarkem solncu julija usiha.*

*Zrcalijo se v nji kmetiške hiše,
gradovi grofov, mlini, trtni koli,
in v pluge vpreženi furlanski voli,
če kraška burja preko nje ne piše.*

*Molčeča, motna, mirno, tiho teče
in sestri Soči pri Sovodnju reče:
»O čista, jasna ti, še mene sčisti!«*

*In se objame z njo in prst in listi
zgubé v vrtincih se in s stoki Soče
po Furlaniji tudi ona joče.*

Alojz Gradnik

VIPAVSKA TRGATEV - DAN POTEM

Vipavska trgatev, največja prireditev na Severnem Primorskem, ki se vsako leto odvija na Glavnem trgu v Vipavi in v okolici, je za nami. Letos je trajalo praznovanje štiri septembrske dni po programu, ki smo ga vnaprej skrbno pripravili in ga tudi uspešno izpeljali. Žal nam je le za ognjemet, ki je bil sicer postavljen in v celoti pripravljen, vendar je izstrelitev raket preprečila premočna burja.

Prireditve namenjamo zlasti promociji Agroinda Vipava 1894, našega največjega podjetja, in njegovih izdelkov. Seveda pa ima prireditve tudi zabaven in razvedrilen značaj. Vse skupaj pa smo letos popestrili z nekaterimi novostmi. Na posebej pripravljenem prostoru se je predstavila Vipavska klet in prostor smo poimenovali kar Vipavski hram. Druga novost je bil blagoslov mošta, ki ga je opravil domači župnik, msgr. Franc Pivk. Najbolj slikovito in zanimivo pa je bilo tekmovanje za kraljico vina zelen. Že teden pred prireditvijo so namreč vse tri finalistke opravile strokovni preizkus pred komisijo, vse do zadnjega pa je bila odločitev strokovnjakov o tem, katera bo kraljica, popolna skrivnost. Kraljica vina zelen za leto 2006 je postala Tamara Ambrožič, sicer študentka novinarstva, vendar hkrati dobra poznavalka vin in ljubiteljica vina zelen, ki bo zdaj skrbela za promocijo te naše avtohtone sorte v Sloveniji in tudi širše. Vse omenjene novosti so bile med obiskovalci dobro sprejete in bodo o popestritvah razmišljali tudi v prihodnje.

Morda še nekaj številčk. Že nekaj let se stroški organizacije prireditve gibljejo okrog 5 milijonov tolarjev. V celoti se prireditve pokrije iz sponzorskih sredstev ter s prispevkom Občine Vipava. Zato se ob tej priložnosti zahvaljujem generalnemu pokrovitelju, podjetju Agroind Vipava 1894,

vina zelen, Šiviljstvu Martine Lavrenčič za izposajo oblek kandidatkam za kraljico vina in Salonu Laura za pričeške kandidatke. Za pomoč se zahvaljujem tudi članom PGD Vipava ter vsem, ki ste po svojih močeh kakorkoli prispevali, da se je letošnja prireditve Vipavska trgatev iztekla srečno, brez izgedov in nesreč, zlasti pa uspešno.

Hvala vsem!

sopokrovitelju Občini Vipava, sponzorjem: Novi KBM področje Nova Gorica, Hranilnici in posojilnici Vipava, Centru Fama Vipava, Zavarovalnici Triglav, podjetju Primorje Ajdovščina, podjetju Duka Vipava, Remontu Ajdovščina in trgovini Tika Vipava. Zahvaljujem pa se tudi darovalcem glavnih dobitkov za srečelov: Novi opremi Vipava, podjetju Duka Vipava, Kovinski industriji Jaklič in, seveda, tudi vsem ostalim, ki so prispevali dobitke. Posebej se želim zahvaliti še Zlatarstvu Princes Art za čudovito krono kraljice

*Boris Ličen,
vodja prireditve in predsednik KS Vipava*

O VALENTINU METZINGERJU IN NJEGOVIH SLIKAH V CERKVI SV. ŠTEFANA V VIPAVI

Ob vstopu v našo lepo cerkev sv. Štefana v Vipavi ne moremo mimo dveh velikih slik vodilnega baročnega slikarja Valentina Metzingerja. Obe visita na steni ladje zadaj levo in desno nad spovednicama. Prvotno sta bila na mestu, kjer sta sedaj spovednici, dva lesena oltarja, ki so ju v šestdesetih letih odstranili. Pustili pa so kipe, ki so krasili stare oltarje in jih danes vidimo na spovednicah. Na levi spovednici sta kipa sv. Ane in Joahima, na desni pa kipa sv. Frančiška Asiškega in sv. Antona Padovanskega z Ježuščkom.

S svojim umetniškim delom je Valentin Metzinger obogatil našo cerkev, zato najprej na kratko o tem velikem mojstru, ki je Slovincem zapustil tako bogato kulturno dediščino.

Valentin Metzinger se je rodil 1699 v St. Avoldu v Loreni, umrl pa v Ljubljani l. 1759. Rodil se je v družini s štirinajstimi otroki. Njegov oče je bil mesar in tudi v priimku Metzinger je zajet pomen očetovega poklica. Čeprav je bil Valentin Metzinger rojen v Sv. Avoldu - v Italiji, si je slovensko deželo izvolil za drugo domovino in se v njej nikoli ni počutil tujca. V Ljubljani je preživel 30 let, soustvarjal s slikarjem Francem Jelovškom celostne ambiente baročnih cerkva, bogatil oltarje v mestnih in podeželskih cerkvah in veliko delal po naročilu plemiških družin. Slikar Metzinger je zapustil 500 svojih del. Z znanimi in ohranjenimi slikami je poslikal okoli 590 kvadratnih metrov platna z oljnimi barvami. Ob tem je treba dodati, da je še 150 njegovih del izgubljenih. Ustvarjal je v letih 1729 - 1759, torej neprekinjeno 30 let. Upravičeno ga lahko štejemo za najplodnejšega delujočega slikarja 18. stoletja na Slovenskem. Letno je njegova delavnica poslikala okrog 30 kvadratnih metrov platna. Danes njegova dela hranijo na Hrvaškem, v Italiji, Avstriji, največ pa jih imamo v Sloveniji, in sicer na 71 krajih. "Za katerikoli kraj je slikal, je bil njegov čopič enako skrben," tako je zapisala gospa dr. Anica Cevc, ki je avtorica knjige o njegovem življenju in delu. Knjigo je l. 2000 izdala Narodna galerija v Ljubljani ob 300-letnici umetnikovega rojstva.

Sprehod ob Metzingerjevih slikah je paša za oči, željnih barvnih doživetij. Kdo bi preštel množico različnih barv; pa naj gre za živahne odtenke rdeče, modre, rumene, zelene ali celo bele barve, ali za globine temnih tonov sivih, rjavih in črnih.

Mojster Valentin Metzinger je na Kranjskem pritegnil vrsto posnemovalcev, tako da lahko govorimo o pravi Metzingerjevi šoli, ki je ohranjala njegovo motivno in oblikovno dediščino daleč v sredo 19. stoletja. Med Metzingerjevimi nasledniki vodi po kvaliteti njegov učenec Anton Cebej (Ajdoščina 1722 - Ljubljana 1774), količinsko pa Leopold Layer (1752-1828) in Janez Potočnik (Kropa 1752 - Ljubljana 1834). Dr. Anica Cevc je o njem zapisala, »da je bil Metzinger dovolj verovateljsko naravnani, da je v svoje slike izpovedal svoj odnos do življenja, človeka ter vidnega in nevidnega sveta. Precej za trdno lahko sklepamo«, je dodala, »da je bil Metzinger bogaboječ, trezen in urejen mož, kar dokazujeta tako njegov opus kot tudi testament.«

In sedaj se povrnimo v našo cerkev k njegovim slikam nad spovednicama. Na levi strani je njegova slika Smrt svetega Jožefa, priprošnika umirajočih in varuha družin, desno pa vidimo eno izmed 24-ih podob Janeza Nepomuka, ki jih je Metzinger upodobil. Janez Nepomuk je zavetnik

Smrt sv. Jožefa

spovednikov, branilec spovedi, varuh habsburške hiše, od leta 1730 tudi jezuit. 1729. leta je bil razglašen za svetnika. Toliko slik s svetim Janezom Nepomukom je Metzinger naslikal zato, ker se je čaščenje tega svetnika začelo razvijati prav v času, ko je slikar prispel v Ljubljano. Ta svetnik postane redkejši v opusu slikarjev naslednje generacije.

Obe sliki sta veliki 180 x 100 cm in ju je Metzinger naslikal l. 1754. Obe imata njegov podpis in letnico izdelave. Na sliki Smrt sv. Jožefa se to vidi desno spodaj, pri upodobitvi Janeza Nepomuka

Sv. Janez Nepomuk

desni strani kleči svetnik Janez Nepomuk z gorečim jezikom in razpelom v rokah. Marija je na levi strani z dvignjeno desnico. Na desni zgoraj sta puta z venčkom in palmovo vejico. Na vrhu pa je golob, od katerega se odbija pramenast žarek nebeške svetlobe na Marijino blagoslavljačo roko, pod njo goreči jezik v svetnikovi desnici in osvetljuje še napis o spovedni molčečnosti. Levo spodaj pa je most čez Vltavo v smeri putove roke. Isti motiv je slikar ponovil na sliki v Mariji Gorici.

Njegovi sliki sv. Notburge lahko vidimo na Slapu pri Vipavi v kapeli župnijske cerkve sv. Matija in še na Planini pri Ajdovščini v kapeli župnijske cerkve sv. Kancijana.

Naša cerkev sv. Štefana v Vipavi je izredno bogata in vredna ogleda. Prevzame vsakega, ki stopi vanjo. Tu so na ogled dela treh velikih mojstrov sodobnikov. Obok prezbiterija je Jelovšek poslikal v letih 1737 in 1738, obok ladje pa v letih 1751 in 1752. Tabernakelj na Marijinem oltarju pa je bil izdelan v delavnici Francesca Robba, ki je bil samo leto mlajši od Valentina Metzingerja. Za naše pojme so tudi vsi trije mladi umrli: Metzinger star 60 let, Francesco Robba 59 in Franc Jelovšek 64 let. Jelovšek in Metzinger sta svoja dela v Vipavi opravila v zrelih ali poznih letih svojega življenja, ko sta za seboj imela že veliko izkušenj. Vsem trem velikanom umetnosti se je leta 1877 pridružil še slikar Janez Wolf s svojimi učenci in poslikal prezbiterij z motivi iz življenja sv. Štefana. O njegovem delu smo v Vipavskem glasu že pisali v št. 22/1992 in 36/1996.

Za konec naj se umetnikovi upodobitvi sv. Janeza Nepomuka v naši cerkvi pridruži še stara ljudska pesem o sv. Janezu Nepomuku, ki jo je povedala Ernesti Kebe iz Vipave njena mama Katarina Šuligoj, roj. 1900 v Goljevici nad Anhovim in tam umrla 1985.

Takole gre:

Sveti Janez – pridigar bil,
lepe nauke je učil,
lepe nauke je učil,
neverne grešnike svaril.

Ko kraljica slišala
svetega Janeza pridigarja,
ona si ga izvolila
za spovednika svojega.

Kralj Vincencij to izve,
da kraljica se izpove,
Janez, Janez, ti povej,
kaj kraljica se izpove.

Sveti Janez pa molči,
prst na usta položi,
rajši, rajši smrt storim,
kakor od spovedi spregovorim.

Kralj Vincenc se razsrđi,
dal je Janeza umorit,
dal ga vreči v vodo,
veliko reko Vltavo.

Magda Rodman

Viri:

- *Anica Cevc. 2000: Valentin Metzinger. Življenje in delo baročnega slikarja. Narodna galerija Ljubljana.*
- *David Krašovec. 2000: Valentin Metzinger 1699 – 1759. Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana.*
- *Družina 3. 14. januar 2001.*

300 LET CERKVE SV. KRIŽA NA GRADIŠČU PRI VIPAVI

Ta pomembni dogodek smo Gradiščani počastili in proslavili 17. septembra s slovesno sveto mašo, ki jo je daroval naš škof msgr. Metod Pirih. Pred tem dnevom smo imeli sveto tridnevje s svetimi mašami. Darovali so jih trije duhovniki, ki so kot kaplani ali duhovni pomočniki maševali v naši cerkvi: g. Adolf Mežan, g. Branko Melink in msgr. Janez Zupet.

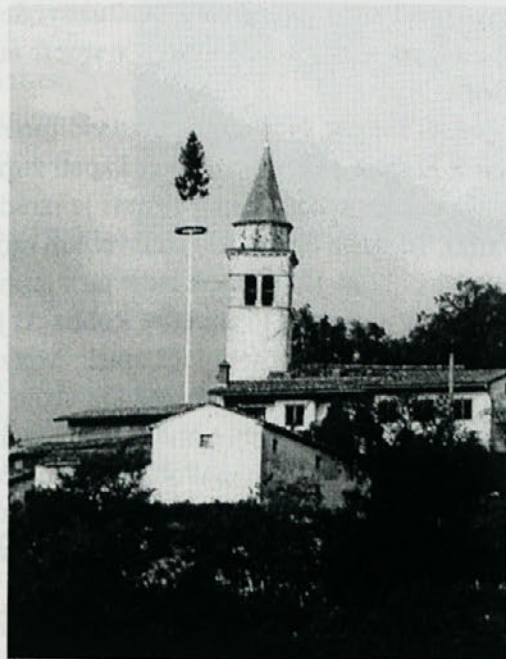
Cerkev na Gradišču je v pisnih dokumentih omenjena že leta 1371, sedanjo obliko pa je dobila ob koncu 17. in na začetku 18. stoletja. Krajevni leksikon Slovenije omenja, da je cerkev iz leta 1706, zvonik pa iz leta 1720. Pozneje so se sicer izvajala obnovitvena dela, v njeno arhitekturo pa se ni posegalo.

Leta 1895 je Okrajno glavarstvo v Postojni naročilo prestavitev pokopališča, ki je bilo do tedaj ob cerkvi, na današnjo lokacijo.

V cerkvi so trije baročni kamniti oltarji: glavni, posvečen sv. Križu, na levi oltar sv. Neže, na desni pa sv. angela varuha, vsi iz začetka 18. stoletja. Sliki na stranskih oltarjih sta nastali pozneje, leta 1906, in sta delo Henrika Dejaka, župnika v Vrhpolju.

Gradiščani praznujemo dve šagri, in sicer prvo nedeljo po prazniku Gospodovega vnebohoda in prvo nedeljo v septembru. Maša pa je tudi vsak torek in pri vseh poje gradiški pevski zbor.

Praznični dan je bil res lep in slovesen. Mnogo smo vanj vložili, še več smo prejeli. Mislim, da nas je povezal. Prišli so tudi Gradiščani, ki so razkropljeni po raznih krajih Slovenije, in bili so veseli. Dali so slutiti, da so njihovi spomini tesno prepleteni z rojstno vasjo in da jo nosijo v srcu in mislih.

Naši cerkvi želimo še na mnoga stoletja. Ne da bi stala, da bi preživela, ampak da bi darežljivo razsipavala svoje duhovne darove, prinašala mir naši vasi in naši domovini ter veselje nad življenjem. Ali drugače povedano: da bi vsega tega v njej izprosili in bili deležni Božjega blagoslova.

Ida Makovec

Ob 300-letnici cerkve svetega Križa na Gradišču je izšla tudi zelo lepa zgibanka. Besedilo zanjo je prispeval vipavski župnik msgr. **Franc Pivk**. Fotografije so delo **Miloša Marca**. Publikacijo je izdal Župnijski urad Vipava l. 2006 v 800 izvodih.

300-letnica cerkve sv. Križa na Gradišču

V neposredni bližini Vipave leži na jugovzhodnem pobočju Nanosa naselje Gradišče, ki že s svojim poimenovanjem kaže na utrdbo v obrambne namene iz starih časov, morda še iz prazgodovine, o čemer pričajo ostanki na zatrebu nad vasjo. Vas sestavljajo zaselki Britih (okrog cerkve), Andlovska vas, Petriška vas, Planinska vas, Poljšakovska vas, Žgavska vas, menda po priimkih prvih naseljencev.

Na vrhu griča na nadmorski višini 166 m je že v srednjem veku zrasla cerkev svetega Križa kot podružnica matične prafare Vipava. Naselje s cerkvijo se v listinah prvič omenja 29. maja 1371 (Prope Wipach in villa que nominatur Gradischa circha ecclesiam sanctae Crucis. - Poleg Vipave v vasi, ki se imenuje Gradišče, leži cerkev sv. Križa.). 300 let kasneje se gradiška cerkev ponovno imenuje, in sicer okrog leta 1650 v prepisu škofij, proštij in opatij v takratni Avstriji. Sedanjo obliko je cerkev dobila ob koncu 17. stoletja in na začetku 18. stoletja, ko so se sakralne stavbe na Gornjevipavskem na veliko obnavljale. V virih se omenja leto 1706 (Krajevni leksikon Slovenije - Ljubljana 1968) Zvonik pa je datiran iz leta 1770.

O gradiški cerkvi zvmemo več iz vizitacijskih zapisnikov goriškega nadškofa Karla Mihaela Attemsa, ki je sredi 18. stoletja

večkrat obiskal svojo obširno nadškofijo. Na prvi vizitaciji, ki jo je opravil v Vipavi 23. oktobra 1750, ko je bil v Vipavi župnik Franc Bernard von Ranfstelhoffen, je ugotovil naslednje stanje: v cerkvi sv. Križa na Gradišču so trije oltarji: sv. Križa, sv. Neže in svetega angela varuha. Stanje v cerkvi in na oltarjih je v redu. Pohvala!

Vizitatorju se je predstavil ključar cerkve na Gradišču Marko Planinc s svojim tovarišem, ki sta vizitatorju poročala, da je v vaški skupnosti 40 družin. V imenu skupnosti sta prosila, da bi bila v gradiški cerkvi sv. maša (za tiste, ki bi sicer ne mogli k maši) za božič, veliko noč in za druge praznike v jutranjem času, če je mogoče dobiti duhovnika, ostali pa bi šli k maši kasneje v župnijsko cerkev. Tedaj je bilo na Gradišču 341 prebivalcev. Zaprošila sta tudi, da bi bila cerkev posvečena - dotlej je bila samo blagoslovljena. Izpovedala sta, da Gradiščani obžalujejo, ker nimajo krščanskega nauka in so zato tudi določene pomanjkljivosti v njihovem načinu življenja. Vizitator je ugotovil, da Gradiščani veliko naročajo in prispevajo za sv. maše, ki jih mašuje kaplan. Iz oznanilnih knjig je mogoče ugotoviti, da je ta zavest (veliko naročati in prispevati za sv. maše) ostala živa vse do danes. V prvi polovici 19. stoletja so bila izvedena obnovitvena dela zidov in ostrejša. Izvesti je bilo treba tudi kamnoseška, kovaška in ključavničarska dela. Pozidali in utrdili so tudi škarpo pri cerkvi. Pri livarju Samassa v Ljubljani so dali preliti star počen zvon v novega.

Leta 1853 so po zaslugi dekana Grabrijana Gradiščani začeli zbirati denar za postavitev 14 postaj-kapelic Križevega pota, od vznožja griča do gradiške cerkve. V naslednjih letih so uspešno potekala zidarska dela. Ko je bila gradnja končana, so kapelice opremili z oljnimi slikami Križevega pota, ki jih je izdelal slikar Simon Ogrin, pomočnik slikarja Wolfa.

Leta 1895 je okrajno glavarstvo v Postojni naročilo prestavitev pokopališča, ki je bilo dotlej med hišami okoli cerkve. Izbrali so sedanjo lokacijo pod vasjo in tam uredili novo pokopališče z vežico. Dela so bila končana 1896. Neglede na to, da je v 2. polovici 20. stoletja število prebivalcev upadalo (leta 1961- 261 prebivalcev, leta 2006 - 217 prebivalcev), je cerkev lepo vzdrževana. Cerkev je bila obnovljena tudi leta 1973 (fasada).

Zunanjščina cerkve je sestavljena iz pravokotne cerkvene ladje, ki ji je na pročelju prislonjen zvonik oglejskega

tipa. Prezbiterij pa ima triosminski zaključek s prizidano zakristijo. Cerkveno ostrešje obdaja kamnit podstrešni konzolni venec. V notranjosti cerkvene ladje se sredi tlaka nahaja nagrobna plošča z vklesanim križem in lobanjo. Strop ladje ima obok s štukaturami, prezbiterij pa je banjasto obokan. Ob zahodni notranji steni je postavljen pevski kor.

Cerkev premore tri oltarje. Veliki je posvečen sv. Križu in je marmornat, v baročnem slogu iz leta 1719, ki pa je bil kasneje predelan. Na slavoločno steno sta prislonjena dva stranska oltarja prav tako iz prve polovice 18. stoletja. Na levi strani je oltar sv. Neže, slika je delo slikarja Henrika Dejaka (župnika v Vrhpolju) iz leta 1906. Na desni strani je oltar sv. angela varuha s sliko, ki je prav tako delo Henrika Dejaka v letu 1906. Sicer pa nas na posvetitev svetemu Križu v cerkvi spominjata križ ob vhodu v zakristijo z orodji Kristusovega mučenja in bandera Najdenja sv. Križa.

Na Gradišču se praznujeta dve šagri, in sicer na prvo nedeljo po prazniku Gospodovega vnebohoda in na prvo nedeljo v septembru.

Kje so nastajale podružnične cerkvice?

Nastajale so tam, kjer so prebivalci želeli imeti Božje svetišče v svoji sredi. Verovali so, da prihaja iz Božjega svetišča Božji blagoslov, ki posvečuje kraj in njegove prebivalce. V večini primerov so prebivalci kraja zbrali vsa potrebna sredstva za gradnjo cerkve. Cerkev jim je pomagala, da so lažje ohranili vero in ostali zvesti v izpolnjevanju Božjih zapovedi, čeprav so doživljali tudi težke preizkušnje.

Vsak čas ima vsaj toliko zvestih kristjanov, ki skrbijo, da vzdržujejo cerkev, ki so jo sezidali njihovi davni predniki. Upamo, da bodo temu ostali zvesti tudi rodovi, ki prihajajo.

Franc Pivk, župnik

PRAZNIK NA SLAPU

Življenje vsake vasi je neločljivo povezano s preteklostjo in bogati našo sedanost. Tega se v sodobnem času zmeraj bolj zavedamo in poskušamo ohranjati kulturno in zgodovinsko dediščino. Pri tem naletimo na različne zanimivosti, ohranjene v starih dokumentih, ki nam odstirajo način življenja in miselnost preteklega časa.

Izkazalo se je, da so bili Slapenci pred sto in več leti zelo ustvarjalni, saj je v vasi delovalo pet društev, dve dramski skupini in dva pevska zbora. Bogato kulturno življenje se je na poseben način odražalo tudi v gospodarski razvitosti.

Svet krajevne skupnosti si še posebej prizadeva razgibati kulturni utrip vasi ter vzbuditi večje skupno zanimanje za celosten razvoj kraja.

Tako je bilo letošnje poletje na Slapu še posebej slovesno, saj smo praznovali 150-letnico začetka pouka v vasi. Zamisel o Zborniku je nastala že pred dvema letoma v svetu krajevne skupnosti, ko smo razmišljali, da bi predstavili zgodovino Slapa in seveda tudi šolstva, ki je še posebej

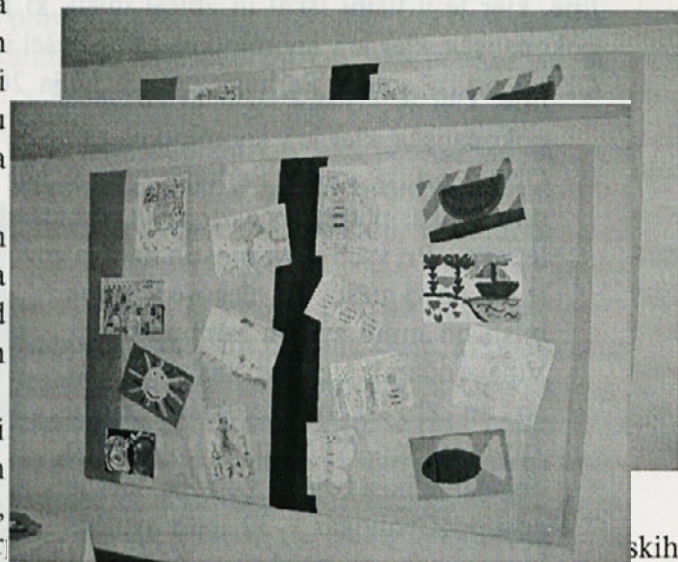

Utrinek z razstave kipov Otona Naglosta

zaznamovalo razvoj vinogradništva in kletarstva v vasi. K sodelovanju smo povabili več avtorjev, da bi čim bolj celovito in pestro prikazali predvsem razvoj šolstva ter občo in cerkveno zgodovino. V zborniku so kot avtorji besedil sodelovali: Majda Malik, Eda Belingar, Ana Ferjančič, Franc Kralj, Tone Hrovat, Ivan Pavlič in Matej Tomažič. Iz različnega rokopisnega gradiva je povzet del bogatega društvenega življenja vasi, kar pa še čaka na temeljito razlago. Gospodarski razvoj ni bil glavna tema, zato so le nakazana nekatera pomembna dejstva o zadrugah v vasi in razvoju krajevne skupnosti po drugi svetovni vojni. Kot zanimivost je v zborniku tudi delček etnološke podobe, od družabnosti in načina življenja do pomena vode, s čimer je nenazadnje tesno povezano poimenovanje vasi. Iz mozaika različnih zanimivosti je poudarjeno predvsem tisto, kar je ohranjeno v dosegljivih virih, za znanstven pristop pa bi bilo potrebno dodatno delo v arhivih, vendar bi to že preseгло naš okvir. V Zborniku je najprej izpostavljena šolska zgodovina, njeni začetki segajo v leto 1850, ko je župnik Matej Koder poučeval mladino po nekaj ur štiri dni v tednu. Prvega julija 1856 pa je prišel na Slap prvi redni učitelj, čez dve leti je bila dograjena šola, v kateri je potekal pouk vse do jeseni leta 1969, ko je bil dokončno ukinjen. Takratno podružnično šolo na Slapu so zaprli, stavbo pa je krajevna skupnost kasneje popravila. Šola je bila gotovo zelo pomembna za vas, tako zaradi samega izobraževanja in ohranjanja slovenskega jezika kot tudi zaradi živahnega družbenega in kulturnega življenja vaščanov, o čemer se lahko prepričamo v dveh ohranjenih šolskih kronikah. Najstarejša zajema obdobje od začetkov šole do uvajanja italijanskega političnega pritiska v dvajsetih letih prejšnjega stoletja. Po drugi svetovni vojni pa je nastajala šolska kronika v okviru najprej samostojne šole na Slapu, kasneje pa podružnične, ki je bila del vipavske šole. Ne smemo pozabiti na Vinorejsko in sadjarsko šolo na Slapu, prvo popolnoma slovensko kmetijsko šolo, ki je delovala od leta 1873 do 1886, ko se je preselila na Grm pri Novem mestu.

V Zborniku je nazorno predstavljena tudi krajevna cerkvena zgodovina, od najstarejših podatkov o nastanku vasi do sodobnega časa, in sam razvoj župnije Slap. Prav tako je izčrpan znamenj v vasi.

Pripadnost naprednim idejam so Slapenci izkazali tudi med drugo svetovno vojno. V Zborniku je izčrpen opis dogodkov, s katerimi so vaščani potrjevali svojo narodno zavest in se že takoj po vojni vključili v obnovo. Razvoj Krajevne skupnosti Slap je bil intenziven, s prostovoljnim delom se je še posebej izkazala mladina. Kakorkoli, v vasi je bilo ob vsakdanjem delu še zmeraj dovolj časa za družabnost in kulturne dejavnosti. Tudi tradicionalna šagra se je ohranila in seveda ples, ki je bil včasih znan daleč naokoli.

Kot rečeno, je bilo letošnje praznovanje predvsem kulturno obarvano, tako smo v prenovljenem starem delu na domačiji pri Malikovih pripravili razstavo lesenih kipov in lesorezov Otona Naglosta. Njegovi lesorezi kažejo pretanjen občutek za drobne detajle in učinkujejo zelo estetsko, čeprav so vzeti iz realnega življenja. Zanimivo dekoracijo prostora je pripravila Nataša Koritnik in poudarila naravne materiale. Razstava je ob posebni razsvetljavi dobila poseben čar, svoje pa so prispevali seveda tudi pevci v kulturnem programu. Nastopil je Vokalni kvartet iz Logatca in mezzosopranistka Sonja Makuc. Ustvarili so pravo umetniško vzdušje. Gostitelji so na koncu pripravili pogostitev in pokušino domačih vin, kar je številne obiskovalce zadržalo pozno v noč.

Tradicionalne počitniške delavnice so bile letos skromnejše, saj nismo pripravili razstave, kot običajno, otroci pa so ustvarjali v nedeljo popoldne. Veselja in živahnosti ni zmanjkalo.

Slapenci vsako leto zaključimo svoje praznovanje s krajevnim praznikom, ki ga praznujemo 8. avgusta v spomin na tragične dogodke med drugo svetovno vojno. Tako je bilo tudi letos, ko smo spominsko slovesnost s polaganjem cvetja k spomeniku padlim zaključili s kulturnim programom. Za razvoj Slapa v zadnjih štirih letih je posebej zaslužen svet Krajevne skupnosti Slap, ki ga sestavljajo: predsednik Ivan Pavlič, tajnica Majda Malik ter Alojz Ambrožič, Robert Ferjančič in Matej Petrič.

Majda Malik

* * *

OB ODKRITJU IN BLAGOSLOVU SPOMENIKA OTMARJU ČRNILOGARJU V PODRAGI

»Cerkev sv. Mohorja in Fortunata v Podragi bo kot lepota, oltarji v njej pa briljantni prstani na njeni roki,« je neštetokrat ponavljal župnik Otmar Črnilogar, ko je vodil obnovo notranjosti župnijske cerkve v zadnjih letih svojega življenja. Žal ga je smrt prehitela in ni izpeljal vseh svojih načrtov. Letos pa se je s postavitvijo doprsnega kipa vrnil v bližino ljubljene cerkve, tja pod košate lipe, kjer je v tišini iskal in zbiral misli, ki jih je posredoval svojim župljanom, in v bližino pokopališča, kjer je v spominu na rajne našel mnoge odgovore.

Ob tej priliki smo v Podragi 7. in 8. julija 2006 pripravili dvodnevno slavje in tako počastili duhovnika, podraškega župnika, profesorja, prevajalca Božje besede, misleca, ljubitelja vsega lepega... Pri vseh slovesnostih nam je govoril on sam. Na večer 7. julija, ko bi minilo 49 let, odkar

je pel novo mašo, so njegove izbrane misli ob milih zvokih tamburašev iz Vipave očarale številne obiskovalce, ki so se zbrali na dvorišču pred župniščem. Namenoma je bilo dogajanje postavljeno v okolje, kjer je gospod Črnilogar v 32 letih svojega bivanja zapustil neizbrisen pečat. Ne le s tem, da je ves čas nekaj gradil in obnavljal, temveč tudi s svojo odprtostjo in duhovno širino. Vedno je postavljaj na prvo mesto človeka, zato so se tam zbirali ljudje vseh slojev in prepričanj. Pri njem je vsak začutil, da je vedno dobrodošel.

V lepem poletnem večeru se je gospod Otmar Črnilogar vrnil na svoje dvorišče. Iz njegovih objavljenih del (Tesnoba iskanja resnice v: Večeri verske poglobitve v Vipavi, 1980; Upanje v

tretji dan v: Križev pot – pot življenja, Koper 1989; Obiskal sem samega sebe – duhovne vaje za bogoslovce v letu 1991; Hvalite Gospoda, ker je dober, Celovec 1994; Stati in obstati, Gorica 1999) je sedanji podraški župnik Bogdan Vidmar izbral za recital več odlomkov, ki jih je razvrstil v devet poglavij z naslovi: Bil je občudovalec življenja in blizu ljudem; Iskal je resnico; Opozarjal je na slepo ulico materializma; Doživljal je trpljenje, greh in milosti; Prevajal je Sveto pismo; Bil je povezan s stvarstvom; Ljubil je slovenski narod; O ženah, materah in o Mariji; Stopil bom k božjemu oltarju. Izbrano besedilo je objavljeno v spominski knjižici, kjer najdemo še kratek življenjepis gospoda Črnilogarja, predstavitev avtorja kipa, akademskega kiparja Boštjana Putricha, nekaj spominskih zabelezk ter opis Otmarjeve poti mimo desetih cerkva od Podrage do Štjaka. Slavje se je nadaljevalo v soboto, 8. julija. Množica gostov in domačinov se je najprej zbrala pri sveti maši, ki jo je ob somaševanju enaindvajsetih duhovnikov daroval koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Posredoval nam je izredno lepe misli. Poudaril je, da je Otmar pustil vsakemu izmed nas svojo sled. Opisal je spomine na leta, ko sta skupaj iskala prave besede pri prevajanju Svetega pisma. Po maši je sledil kulturni program. Besedilo, ki ga je pripravila Polona Krušec, je globoko seglo v naša srca. Pevci kvinteta Ventus iz Vipave, pod vodstvom Nadje Bratina, so nas z ubranimi slovenskimi pesmimi spomnili, kako je Otmar neizmerno rad prepeval.

Po krajših nagovorih vipavskega župana Ivana Princesa in predsednika Krajevne skupnosti Podraga Iva Krušca, se je njegovemu spominu poklonil slavnostni govornik dr. Andrej Capuder, veleposlanik Republike Slovenije v Italiji, sicer pa Otmarjev dolgoletni prijatelj. In prav to osebno prijateljstvo so izžarevale izbrane besede njegovega nagovora. »Gledaš in se čудиš, kdo vse je danes tu... bil bi ponosen in zaskrbljen, ali bodo vsi dobro postreženi...« Da, prišli so vsi, ki so ga spoštovali. Na spomeniku sta zapisani le dve, vendar najpomembnejši, njegovi oznaki: duhovnik in profesor. Prav to je poudaril tudi dr. Andrej Capuder: »Svoj poklic si jemal resno, v njem si delal in izgorel... Bil si duhovnik – nosil in gojil si duha in ga tudi trpel... Biti dober profesor je nekaj najtežjega. Gre za držo, da živiš, kar učiš...« S prevajanjem Svetega pisma je Otmar stopil v vrsto velikanov, ki so pred njim opravljali to odgovorno nalogo. To je bilo zanj največje življenjsko delo. Bal se ga je: »V strahu sem bil pred njegovim avtorjem – Bogom in pred njegovim bralcem – človekom.« Za en stavek je včasih porabil tudi dan ali dva. Ni imel miru, dokler ni bil povsem zadovoljen s tem, kar je zapisal. Dr. Capuder je poudaril, da je Črnilogar preliel v prevod Svetega pisma primorsko spevno govorico ter dokazal, da ima domovinsko pravico v svetovnih prevodih. Vse to iskanje je strnjeno v njegov pomenljiv stavek, zapisan na kamnu, ki nosi doprni kip: »Po besede moraš hoditi v kuhinjo in hlev, v vinograd in kamnolom...«. Ob koncu se je dr. Capuder še enkrat obrnil k prijatelju Otmarju in mu sporočil: »Tvoja lipa še stoji in cveti, tvoja cerkev še stoji, se polni in lepo poje!«

Pod eno izmed lip stoji sedaj kip prof. Otmarja Črnilogarja. Tisti, ki smo ga poznali in živeli z njim, imamo spomenik v svojih srcih. Kamen in bron pa bosta ostala kot pomnik vsem, ki bodo hodili tod mimo in v spomin bodočim rodovom. Postavitev spomenika je omogočila Občina Vipava in se mu tako zahvalila za štiri desetletja njegovega bogatega delovanja. Kip se pridružuje plaketi častnega občana, ki so mu jo leta 2004 posmrtno podelili. Na primeren način pa bi se ga morali spomniti tudi prihodnje leto, ko bi praznoval petdeset let mašniškega posvečenja.

V reviji Vipavski glas je bil Otmar Črnilogar že večkrat navzoč kot pisec in kot oseba, o kateri so se razgovorili drugi. Bil je osebnost, kjer sta si podali roko genialnost in preprostost. Bil je dosleden in zahteven do sebe, kar je pričakoval tudi pri drugih. Tudi njega niso zaobšle človeške slabosti. Zato je še toliko bolj veličasten stavek njegovega Križevega pota: »Človeško je pasti, vstati božansko.«

Lilijana Vidrih Lavrenčič

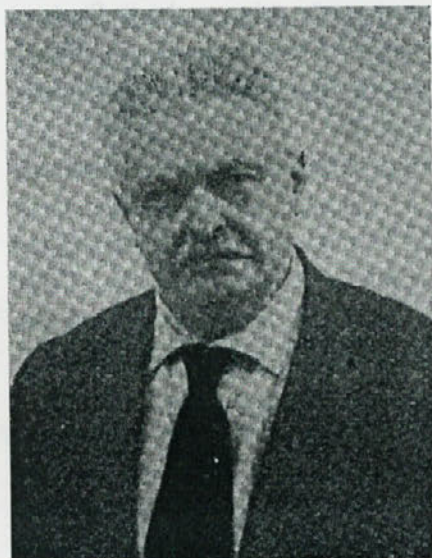

PESNIK FRAN ŽGUR IZ PODRAGE - VIPAVSKI SLAVČEK

6. del

Podraški pesnik je bil zaveden Slovenec in tudi privrženec vseslovanskega bratstva. S takim značajem se skorajda ni mogel izogniti spopadu z italijanskimi fašističnimi nazori in tudi preganjanju uradne italijanske oblasti v času, ko je ta s trdo roko upravljala z našimi kraji.

Omenili smo že v 2. delu, da je bil v tem času kar sedemnajstkrat zaprt. Podatek o številu zapornih kazni so zapisali nekateri njegovi življenjepisci (ki so se verjetno sklicevali na pričevanje hčerke

Francke) in je vsekakor izjemno presenetljiv. Ni mi poznano, zaradi česa je bil kaznovan in kakšne vrste zapornih kazni je prestajal, o teh dogodkih njegovega življenja tudi nisem zasledil kakih uradnih ali drugih dokumentov.

Zelo podrobno pa je izpričan sodni postopek proti njemu v letih 1927 in 1928, ki ga je natančno spremljal tržaški časopis Edinost. Časopisni poročili (Edinost, 5. 7. 1927 in 21. 4. 1928) prinašata zanimive in za tisti čas tudi značilne ugotovitve o položaju slovenske besede in pesmi v javnosti. Iz omenjenih poročil na kratko povzemam okoliščine in dogodke:

Francelj Sandrov ni bil le pesnik, ampak tudi gostilničar. 12. novembra 1926 so se zbrali v prostorih njegove gostilne bratje Pertot, znani tržaški motoristi ter še nekaj drugih ljubiteljev vipavskih vasi in njihovega vina. Kmalu je zadonela lepa slovenska pesem. Ne dolgo za tem je bil Žgur klican na ajdovsko sodišče na razpravo z obtožbo, da so v njegovi

gostilni peli prevratne pesmi. Na podlagi izpovedi prič je bil Žgur oproščen. Državni pravdnik pa se je pritožil na višje sodišče v Gorici in tako je moral Žgur zopet pred sodnike. Obtožen je bil, da je novembra 1926 razdeljeval med vaške otroke slovenske abecednike z naslovom Prvi koraki ter da je brez dovoljenja javne varnostne službe organiziral sestanek več oseb, na katerem so peli slovenske pesmi. Proces pa se je zaključil z oprostilno sodbo. Obtožba v zadevi petja slovenskih pesmi je bila izničena zaradi pomanjkanja dokazov, glede razdeljevanja abecednikov pa je Žgurjev odvetnik zahteval, da se ga oprosti, ker po takratni zakonodaji brezplačno razdeljevanje knjig določenemu številu oseb ni bilo kaznivo dejanje. Abecedniki Prvi koraki so bili namreč odposlani od književne družbe, ki je hotela pripraviti svojim odjemalcem božično darilo, s tem da bi jih brezplačno razdelili revnejšim staršem in otrokom.

Časopisni poročevalec je še zapisal, da se je Žgurju gostilniška obrt zaradi teh peripetij silno zamerila in je zaradi tega obrtno dovoljenje kar vrnil.

O vipavskem slavčku Franu Žgurju bi bilo mogoče še kaj napisati. V teh nadaljevanjih sem povzel nekaj najvažnejših znanih podatkov iz njegovega življenja in predstavil nekatere značilnosti njegove svojstvene osebnosti in okolja, v katerem je živel, da bi ga mogli spoznati še drugi.

Že v nekaterih prejšnjih nadaljevanjih smo priobčili posamezna mnenja o njem, a naj bo za "likof" tega prispevka sporočeno našim bralcem še nekaj misli, ki izpričujejo, kako so pesnika Žgurja cenili že njegovi sodobniki:

»/.../ Kdor ga je videl v njegovi vasi, na polju ali v trgovinici, ga ni mogel po ničemer ločiti od njegovih sovaščanov, kdor pa je z njim govoril, je bil presenečen. Ko so v jeseni l. 1918 prišli Italijani tudi v Podrago, je nekega večera v gostilni recitiral italijanskim častnikom italijanske klasike in jim predaval o razvoju italijanske literature. Častniki so vedno bolj strmeli in skromni mož jim je postal sumljiv. Bili so prepričani, da je samo v kmeta preoblečen intelektualec, in

moral jim je izpričati svojo 'pristnost' šele s pričami in dokumenti. Tedaj so pa še bolj zmajevali z glavami in dejali: 'Ljudje tako obsežnega znanja in izobrazbe so pri nas univerzitetni profesorji.' Žgur se je pa odrezal: 'Mi Slovenci smo vsi tako učeni'.«

(Kmet in poet Fran Žgur, Večernik, 4. in 5. 3. 1939, 52, 4)

»/.../ Zgodilo se je štirikrat ali petkrat, da sva sedela skupaj. A vedno se mi je zdel najbolj on, kadar sva se sešla na Vipavskem, tako je bil zraščen s svojo zemljo. Na sončnih pobočjih pod Nanosom so cvetele češnje, na rjavih livadah je poganjalo prvo cvetje, v krošnjah golih dreves so ščebetale ptice. Zlato vino v čašah nama je ogrevalo kri. Žgur mi je pripovedoval svoje spomine; med vsemi mu je bil najljubši spomin na pesnika Murna, ki se je svoj čas mudil v Podragi. In kakor da mu je vinska kapljica oživila izreden spomin, mi je recitiral na izust Murnove pesmi, pesem za pesmijo, nekatere celo v nemščini, ki jih je sam prevedel. Potem Ketteja, Župančiča in Prešerna. Poslušal sem pesmi Petrarca in Goetheja, Danteja in Heineja, katerega 'Buch der Lieder' (Knjiga pesmi) je v celoti znal na pamet.

Odkrito sem ga občudoval, on pa se je otroško smehljaj predse in me gledal z veselim pogledom, oči so se mu svetile od pesniškega zanosa. 'Staram se', mi je dejal, ko sem ga vprašal, ako še kaj piše. 'Pero me več ne uboga.' In vendar kljub sivim lasem ni bilo opaziti starosti na njem. Bil je slej ko prej bodrega, živahnega duha, tako preprost in nežno čuteč kot v svojih pesmih. In četudi ni več pisal, je vendar ostal pesnik do svoje smrti, kakor je bil vse življenje po svojem mišljenju in čustvovanju in mu je bilo vse drugo postransko. Izvolil si je bil boljši del.

Poslovil sem se, tedaj je stal na pragu z rjavo kučmo na glavi, kakor kak batjuška. In gledal za menoj. Ozrl sem se. In še enkrat. Še mi je v spominu njegov nasmeh. Ali sva slutila, da se ne bova več videla? Pred menoj se je razprostirala vipavska dolina v prvi pomladi, v soncu, ki je prodiralo skozi oblake, s cvetočimi češnjami, ki so se zdele kot velikanski šopki. Ob pogledu na to pokrajino sem se zmeraj spomnil Žgurjevih pesmi, ki so zrasle ob Murnu in morda še ob kom drugem, a so bile vendar trdno povezane s tem rajskim vrtom, iz katerega so vsrkale svojo posebno melodijo, barvo in vonj.

Vipavska je imela pesnika. Zdaj ga nima več.«

(France Bevk: Fran Žgur, Koledar Goriške Matice za leto 1940, 21-22)

Bojana Pižent je v svoji diplomski nalogi leta 1992 zapisala o Franu Žgurju, ki ga je označila kot mladinskega pesnika in narodoljuba, naslednjo zaključno misel: »Skrit v vasici, vpeti v kraške hribe in zazrti v njegov ljubljeni Nanos, je ta samonikel talent ustvaril poezijo, ki je po krivici zamolčana in nepoznana. /.../ Cilj vseh, ki smo se z delom 'Vipavskega slavčka' že spoznali, bo v prihodnje tudi knjižna izdaja njegove mladinske in nemladinske poezije.«

Sam bi temu še dodal, da si Podražan Francelj Sandrov tudi zasluži vsaj spominsko ploščo na hiši, kjer se je rodil in preživel večino življenja.

Naj bodo ta sporočila v spodbudo, da Frana Žgurja ne bi pozabili, še več, da bi širili med naše ljudi sedanjega in prihodnjih rodov sporočilo o dragi nam dediščini - čudoviti poeziji podraškega rojaka. Vredna je, da jo poznamo, ohranjamo živo, si jo pritisnemo na srce in v spomin, da z njo plemenitimo vsakdanje življenje sedanjega in prihodnjih rodov.

Jurij Rosa

Opomba: Pomotoma se je pripetilo, da je bila ob objavah Žgurjevih verzov dvakrat objavljena pesem Zdrnila se je priroda (v 1. in 4. nadaljevanju). Zatorej naj bo v tej zadnji predstavitvi objavljenih pet namesto običajnih štirih pesmi.

Fran Žgur: Roso - biser si otrešla...

*Roso - biser si otrešla
v jutru, s kril je ptica -
v solčni val jo je ponesla
lahna perotnica.*

*Zlata perotnica dneva
svet je dotaknila -
zemlja, sladka deva
solnce poljubila...*

*Moja misel na perotih
gre po daljnih, zračnih potih -
gre, da si srce zasnubi
rožico, dekle poljubi.*

*Rožico, dekle ovito
z nageljnom in rožmarinom
vso v ljubezen, tiho, skrito
z lepim, blaženim spominom...*

*(Fran Žgur, osebni arhivski fond
v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici)*

Fran Žgur: Naša polja

*Naša polja,
zlata volja,
misel jasna, čut mehak,
pesem srcu razumljiva,
spremlja nam korak...*

*Naša njiva,
setev živa,
klas do klasa se nagnjiva -
Božji mir,
zvest pastir,
pod vso moč jo svojo skriva...*

*(Fran Žgur, osebni arhivski fond
v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici)*

Fran Žgur: Zvon doni

*Zvon doni,
dete spi,
a vsi naši šli so k maši -
zvon doni,
dete spi -
prav to ni!
Naj bi srajčko brž obleklo
potlej v belo
cerkev teklo -*

Fran Žgur: Slovo

*Slovo od doma sem jemal -
srce je moje bilo val:
navzgor, navzdol
kipela, padala je bol
šumela je in je kipela
v slovesa me grenkost objela...
Na zid obpotni se naslonil,
v bolesti duše se priklonil:
na gričku cerkvi, stolpu belem,
ograjku mrtvih, osamelem,
vasici, drevju ob potoku,
brežinam, brajdam v jasnem loku,
vsem trtnim gričkom, ki nam vino
rodili v radost, bolečino,
ljudem vsem duše plemenite,
besede jasne in odkrite -
Oj, z Bogom vas, nebo razpeto
naj čuva tvojo zemljo sveto!
Zdaj sam, ves zapuščen kot val,
nemiren v noč sem gluho pal -
odtrgan list, išoč obal ...*

*(Fran Žgur, osebni arhivski fond
v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici)*

Fran Žgur: Burja tuli...

*Burja tuli, hraste vije,
ž njo se misel moja bije:
skoz razburkano obzorje,
h koči beli čez pogorje.*

*Tam devica, duša mila,
burji las je val zročila:
misel moja jo obkroža,
žalostno ji lice boža...*

*(Fran Žgur, osebni arhivski fond
v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici)*

*Tam je večna luč,
luč utehe
za vse grehe
in še kaj: -
božji ključ
v sveti raj!*

*(Fran Žgur, osebni arhivski fond
v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici)*

IZ DELA KS VIPAVA

V avgustu se je sestal svet KS Vipava zaradi organizacije in zadolžitve v zvezi z organizacijo prireditve Vipavska trgatev 2006.

Štirim krajanom bomo subvencionirali obnovo fasad.

KS Vipava je obnovila WC na dvorišču za bivšo pošto.

Ker se bližajo lokalne volitve, je KS Vipava občinski upravi predlagala nove člane sveta KS Vipava. Ker se širijo razne govorice v zvezi s subvencioniranjem obnove fasad, še enkrat poudarjamo, da smo vsem individualnim prosilcem odobrili sofinanciranje obnove fasade v višini 50.000,00 SIT z DDV. V letu 2003 smo sofinancirali obnovo fasade na stanovanjskem bloku v ulici Gradnikove brigade (5 stanovanj) v višini 200.000,00 SIT. Gradbeni oder je bil uporabljen brezplačno, ker je bil postavljen za popravilo strehe.

*Zapisala Marija Černigoj,
tajnica KS Vipava*

Krajevna skupnost Vipava v sestavi: preds. Boris Ličen in člani Minka Sotlar, Majda Andlovec, Zlata Starc, Vlasta Lavrenčič, Peter Golob, Milan Poljšak, Franko Ferjančič in Boštjan Jež končuje svoj štiriletni mandat. Po mojem mnenju je bilo naše delo plodno, dobro in predvsem gospodarno. Izvedli smo nekaj večjih projektov: cerkveno dvorišče, avtobusno postajališče, sanacija potoka Slezeneč, na novo smo zastekli skoraj celotno staro šolo, osvetlili in opremili igrišče pri osnovni šoli, uredili podhod zdravstvenega doma in še veliko manjših posegov v kraju. Vsa leta smo pripravili in uspešno izvedli prireditev Vipavska trgatev, ki samo meni vzame preko 500 ur dela in teden dni dopusta. Izšle so vse predvidene številke Vipavskega glasa. Subvencionirali smo delo na vseh fasadah, za katere je bila vložena prošnja. Na lepši videz Vipave smo lahko ponosni.

Žal mi je, da s strani občine ni bilo posluha za izgradnjo mrliške vežice, ureditve ceste proti Zemonu in proti Vrhpolju. Vhodi v Vipavo so skrajno neurejeni. Industrijska cona Tankovske garaže in Južna vojašnica, na drugi strani pa konjušnica z gnojiščem. Smrad po Vipavi je neznošen in tako se turizma ne moremo iti.

Večjih in prepotrebni projektov KS ne more speljati s tako malo sredstvi. Le-ta vsako leto sami potrojimo in investiramo vsaj v promocijo Vipave in poskrbimo za nekajdnevno zabavo v jeseni. Zahvaljujem se vsem, ki ste se name obračali s predlogi, vprašanji pa tudi s pohvalami, čutim, da mi zaupate.

Lepo jesen, mladim dobre ocene v novem šolskem letu, v kletih pa dobro kapljico.

Boris Ličen, predsednik KS Vipava

IZ DELA OBČINE VIPAVA

INVESTICIJE

1. Prvo polletje je občina zaključila s pomembno pridobitvijo - elektriko na planoti Nanos. Končana je prva faza gradnje daljnovoda, na katerega je priljučenih šest hiš. Pridobljeno je gradbeno dovoljenje za nadaljevanje druge faze.
2. Zaključena je investicija obnove kanalizacije in vodovoda v starem delu Vipave.
3. Izvedeno je bilo asfaltiranje lokalne ceste Slap - Dolenje do občinske meje z občino Ajdovščina.

4. Pridobljeno je gradbeno dovoljenje in izbran je izvajalec za gradnjo transformatorske postaje in 20 kV kablovoda na Gradišču, kar bo omogočilo gradnjo počitniškega kampa pod Gradiško Turo. Obenem z daljnovodom se bo za zgornji del Gradišča uredilo tudi NN omrežje in javna razsvetljava.
5. Podpis pogodbe z družbo Primorje d.d. iz Ajdovščine, 27. septembra 2006, je predstavljal zadnji korak pred gradnjo parkirišč ob blokkih na Frnaži v Vipavi in pred prenovo podružnične šole v Vrhpolju, z dozidavo telovadnice. Otroci iz Vrhpolja se bodo predvidoma za eno leto preselili v matično šolo v Vipavi.
6. Boljši časi čakajo tudi naše malčke. Obstoječi objekt vrtca ne dosega namreč niti minimalnih sanitarno-higienskih in prostorskih pogojev ter ostalih standardov za sodobno vzgojno-izobraževalno dejavnost. Z gradnjo novega vrtca v območju nekdanje južne vojašnice (rušitev bivše ambulante), ki se bo pričela v tem letu, bodo pridobili lepe nove prostore, predvsem pa zunanje površine z igrali. Zemljišče za gradnjo zajema štiri parcele v skupni velikosti 4000 m², kar ustreza normativu za gradnjo vrtcev, ki znaša najmanj 25 m² gradbene parcele na otroka. Predvidenih je šest oddelkov v dveh med seboj pravokotno postavljenih objektih, ki bosta skupaj tvorila vogal novo nastalega južnega trga. Oba objekta bosta dvoetažna in med seboj povezana s horizontalnimi in vertikalnimi komunikacijami. Za invalide je predvideno dvigalo in rampa, ki bo povezovala prostore v pritličju s prostori v nadstropju. Postavitev objektov na gradbeno parcelo bo nudila zaščito otroških igrišč pred direktnim vetrom. Program igralnic bo nameščen v objekt tako, da bodo imeli otroci izhod na teraso in igrišča na južni oziroma jugozahodni strani. Objekt se programsko deli na štiri večje sklope: gospodarski prostori, prostori za upravo in strokovne delavce, prostori za izvajanje vzgojno-izobraževalnega procesa ter zunanja igrišča in parkirišča.

Celotna investicija z gradbeno-obrtniškimi deli, opremo in zunanjo ureditvijo se bo gibala okrog vrednosti 400 mio. SIT. Ministrstvo za šolstvo in šport bo prispevalo 119 mio. SIT. Dela naj bi bila zaključena do konca decembra 2007. Izdelava projektne dokumentacije je delo družbe Detajl do.o. iz Vipave. Vodja investicije s strani Občine Vipava je g. Pavel Perhavec.

Odlok o pogojih opravljanja dejavnosti turističnih vodnikov turističnega območja občine Vipava

V odloku, ki velja od junija 2006, so določeni pogoji in način za pridobitev naziva turističnega vodnika za turistično območje občine Vipava. Odlok določa postopek vodenja registra turističnih vodnikov in sprejemanja naročil za vodenje po turističnem območju občine Vipava.

Turistični vodnik na našem območju lahko postane oseba, ki ima najmanj srednjo strokovno izobrazbo in poleg slovenščine obvlada vsaj še en tuj jezik na stopnji najmanj srednje izobrazbe ter opravi tečaj strokovne usposobljenosti. Tečaj organizira Center za razvoj podeželja TRG Vipava, ki tudi imenuje strokovno komisijo za preverjanje znanja tečajnikov. Tečajnik, ki opravi preizkus, se vpiše v register turističnih vodnikov in pridobi licenco za turističnega vodnika za obdobje pet let. Na turističnih vodenjih mora nositi priponko turističnega vodnika. Naročila za ogled sprejema Center za razvoj podeželja TRG Vipava, lahko pa tudi turistične organizacije in druge pravne osebe, ki so registrirane za prodajo ali posredovanje turističnih potovanj, če najamejo turističnega vodnika v skladu z odlokom. **Dejavnost turističnega vodenja po turističnem območju občine Vipava lahko opravljajo samo turistični vodniki tega območja, ki so vpisani v register in pa vodniki, ki so vpisani v register turističnih vodnikov pri Gospodarski zbornici Slovenije.** O vseh opravljenih turističnih ogledih vodi evidenco Center za razvoj podeželja TRG Vipava in o tem pošlje letno poročilo Občinskemu svetu Občine Vipava.

Za kršitve odloka so predpisane kazni od 50.000 SIT do 150.000 SIT. Nadzor nad izvrševanjem odloka izvaja občinska uprava.

Obnovitvena dela - Lanthierjev grad

Na javnem razpisu, ki ga je izdalo Ministrstvo za kulturo RS, je bila Občina Vipava s projektom za obnovo Lanthierijevega gradu zelo uspešna in je pridobila 27 mio. SIT za investicijo v letih

2006/2007. Občina mora v teh dveh letih sama zagotoviti še približno 50 mio. SIT. S temi sredstvi bodo sanirali temelje, če bodo sredstva dopuščala, pa še za restavriranje fresk. Grad je v slabem stanju, saj stoji zraven vode, bil je večkrat poplavljen, tlak se je dvignil za 80 cm. Tudi temelji in nosilne plošče so potrebni temeljite sanacije. Po restavratorskem programu pa s strani Zavoda za kulturno dediščino ni dovoljeno narediti novih plošč, saj je treba ohraniti lesene. Pri obnovi se je tudi sicer potrebno držati izključno restavratorskega programa in ohraniti stvari take, kot so bile. Če opravimo sanacijska dela, je več možnosti, da bi pridobili dodatna sredstva (s področja mednarodnih, izobraževalnih razpisov). Primarna namembnost gradu je visokošolska dejavnost, del gradu pa bo namenjen tudi kulturnim in predstavitvenim dejavnostim. Občina Vipava je skupaj s pomočjo Ministrstva za kulturo RS v dosedanjih prizadevanjih za ohranitev kulturnega spomenika grad Lanthieri v obdobju 1999-2005 že namenila cca 27 mio. SIT z namenom zavarovati propadanje kulturne dediščine in priprave projektne tehnične dokumentacije. V tem obdobju so bili izvedeni naslednji posegi v grajski kompleks:

- obnovljena je bila streha, restavrirana sta bila kamniti most in kamniti portal, ki vodita na grajsko dvorišče. Vsa dela in nadzor so bila izvajana skladno z restavratorskim programom Zavoda za varstvo kulturne dediščine RS, Območna enota Nova Gorica.

SKLEP o načinu obračunavanja vodarine za vrtno vodne priključke in vodne priključke na kmetijskih zemljiščih

Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda (Ur. list RS, št. 123/04, 142/04-popravek, 68/05 - v nadaljevanju: Uredba) v 3. členu med drugim določa, da se okoljska dajatev ne plačuje za odpadno vodo, ki nastaja v kmetijstvu in se tudi uporablja v kmetijstvu na kmetijskih zemljiščih. V takšnem primeru sploh ne gre za oprostitev plačevanja okoljske dajatve, temveč za ugotavljanje dejstva, ali je uporabljena voda komunalna (okoljsko dajatev se namreč plačuje za odvajanje komunalne odpadne vode) ali pa gre za rabo vode v kmetijske namene, za katero se okoljske dajatve ne plačuje.

Da bi lažje ugotavljali namensko rabo vode in da ne bi prihajalo do zlorab, je Občinski svet sprejel sklep, da se posameznemu uporabniku dovoli postaviti nov samostojni števec in obračunavati vodarino brez okoljske dajatve in kanalščine le za kmetijsko površino ali vrt, ki ni v neposredni bližini stanovanjske hiše ali gospodarskega poslopja. Za vodo, odčitano na števcih vrtnih vodnih priključkov in vodnih priključkov na kmetijskih zemljiščih, se obračunava vodarina po ceni za gospodarstvo in vodno povračilo. Vodarina z vodnim povračilom, brez ostalih dajatev, se zaračunava tudi na samostojnih ali odštevalnih števcih za namakanje vrtov ali kmetijskih zemljišč ob stanovanjskih hišah, če so bili s soglasjem občine postavljeni pred sprejetjem tega sklepa. O postavitvi števca in načinu obračunavanja vodarine odloči upravljavec vodovoda, Komunalno stanovanjska družba d. o. o. Ajdovščina.

Imenovanje predstavnikov Občine Vipava

Občinski svet je na junijski in avgustovski seji potrdil ali predlagal imenovanja predstavnikov Občine Vipava v razne organe, in sicer:

- Za člana Sveta zavoda Lavričeva knjižnica Ajdovščina je imenoval g. Jurija Nabergoja iz Vipave, ki je občino zastopal tudi v prejšnjem mandatu.
- V Svet območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Ajdovščina, je imenoval Oriano Curk s Slapa, Marka Tomažiča iz Podnanosa in Majo Rehar iz Vipave.
- Za člana Sveta Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Tolmin je predlagal g. Jožeta Ježa iz Vipave
- Imenoval je predsednika in člane Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Vipava, ki ga sestavljajo: Stojan Žvokelj, občinski redar – predsednik in člani: Teja Kavčič, CUIO JPV Vipava; Branko Skupek, Avrigo d.d.; Vladimir Anžel, Škofijska gimnazija Vipava; Savica Trošt, OŠ Draga Bajca Vipava; Klavdija Petrič, Otroški vrtec; Darko Krapež, Policijska postaja Ajdovščina.

Podaljšanje mandata sedanji občinski volilni komisiji in imenovanje nove volilne komisije

V letošnjem letu preteče mandat sedanji volilni komisiji, ki je bila imenovana v letu 2002. Ker ji mandat poteče po razpisu letošnjih volitev, ji je Občinski svet podaljšal mandat do konca volitev, imenoval pa tudi novo članico.

Občinsko volilno komisijo, ki bo vodila letošnje volitve župana, občinskega sveta in članov krajevnih skupnosti tako sestavljajo: Marjan Stopar, Vipava - predsednik; Bojana Lavrenčič, Podnanos - nam. predsednika; Andreja Žvanut, Podnanos - članica; Tina Krušec, Podraga - nam. članice; Vida Babič, Vipava - članica, Benjamin Pavlič, Slap - nam. člana, Marjan Prelec, Vipava - član, Ivan Počkar, Vrhpolje - nam. člana

Občinski svet je po predlogih političnih strank in predlogu Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, imenoval tudi Občinsko volilno komisijo za naslednje mandatno obdobje 2006 - 2010. Z izjemo enega člana je sestava komisije enaka kot v tem mandatu: Marjan Stopar, Vipava - predsednik; Bojana Lavrenčič, Podnanos - nam. predsednika; Andreja Žvanut, Podnanos 39, Podnanos - članica; Tina Krušec, Podraga - nam. članice; Vida Babič, Vipava - članica, Gabrijela Petrič, Slap - nam. člana, Marjan Prelec, Vipava - član, Ivan Počkar, Vrhpolje - nam. člana

Za občinsko upravo

Vida Babič

PODARJAMO VAM ŠOPEK POLETNIH KULTURNIH PRIREDITEV

V organizaciji Zveze kulturnih društev Vipava in Občine Vipava so pod okriljem projekta Imago Sloveniae tudi letos potekale poletne kulturne prireditve pod skupnim naslovom Izvir voda in glas srca. Organizatorji so si, glede na to, da je letos 100-letnica smrti Simona Gregorčiča, to temo izbrali za rdečo nit, ki naj bi povezovala šopek poletnih sobotnih večerov.

Prvi so v Imagove vode 24. junija skočili Vipavski tamburaši in s pravo gledališko predstavo, ki je povezovala nastope, osvežili lenoben poletni večer v Vipavi. Dogodka so se udeležili tudi predstavniki Društva Evropskega prijateljstva Julka iz občine Lumbin v Franciji, s katero je občina Vipava že podpisala listino o pobratenju. Tudi njih je vzdušje večera z zvoki tamburic popolnoma prevzelo; tako so bili, kot so povedali, ob poslušanju zgoščenke, ki so jo dobili v dar, še dolgo po prihodu v domovino v mislih v Vipavi, na Trgu Pavla Rušta. Sicer pa je bil odziv zveste publike - smeh in zadovoljstvo - nastopajočim največja nagrada za vloženi trud in spodbudna popotnica organizatorjem naslednjih prireditev.

Naslednji sobotni večer, 1. julija je polno cerkev sv. Štefana v Vipavi skupaj zbral Komorni zbor Ipavska pod vodstvom Matjaža Ščeka. Sicer že uveljavljenim pevcem je nastop doma vedno znova v veselje, pa tudi izziv, saj ima domača publika pretanjeno uho in veliko ljubezni do glasbe. Zato so za ta večer pripravili dokaj zahteven program, v katerega so vtkali tudi nekaj recitacij Gregorčičeve poezije. Ob ubranih glasovih, ki so napolnjevali ozračje cerkve, je težko verjeti, da je kdo ostal ravnodušen.

Vroč julij se je nadaljeval, temperature so se stopnjevale, pridružila se jim je še nogometna vročica ob svetovnem prvenstvu. 8. julija, večer tekme med Nemčijo in Portugalsko ter nastop Pihalne godbe Vrhpolje - Vipava. A kljub času dopustov, nogometni evforiji in strahu organizatorjev, da letošnji koncert ne bo navdušil toliko ljudi kot prejšnja leta, je bil, ko je godba v spremstvu gostij - mažoretk iz Povirja - slavnostno »primaširala čez Plac«, prostor pred Lanthierijevim dvorcem v Vipavi poln. Fantje in dekleta so se pripravljali za tekmovanje v Schladmingu, bili so v odlični formi in polni navdušenja, in zvoki, ki so preplavili Glavni trg, so marsikoga izvabili izpred televizije pri Marjanci.

No, in »da ne bodo rekli, da se vse vedno dogaja v Vipavi in da nastopajo sami naši« je MePZ Podnanos teden dni kasneje, 15. julija, v Podrago pripeljal ajdovski oktet Castrum. Prireditve je

potekala na dvorišču župnišča, ki se je izkazalo za idealno prizorišče; ob tej priložnosti so čar ambientu in večeru vdahnile še sveče. Donele so Gregorčičeve pesmi, Pračkova Predraga, lahko noč in solo Nadje Bratina. Vezna beseda iz ust Sebastjana Rose je prepletala recitacije pesmi Goriškega slavčka in njegovo življenje. Pri dogovorih za prostor, s klopmi, ki jih je bilo hitro premalo, in pri pogostitvi, ki je po nastopu vodila v faladur, je organizatorjem na pomoč prijazno priskočila krajevna skupnost.

Kot bi trenil, je bil tu 23. julij in osrednja prireditev Imaga 2006 – nastop skupine Funtango. Prav njih smo izbrali iz Imagove ponudbe, ki je, roko na srce, iz leta v leto skromnejša in dražja. Tako je vedno na tehtnici odločitev: organizirati dva ali tri večje dogodke ali raje malo skromneje pričarati kakšen zabaven kulturni večer več... A to je že druga zgodba. Kakorkoli, odločitve za Funtango ni obžaloval nihče. Enostavno navdušili so in ritme tanga je s Trga Pavla Rušta veliko prezgodaj odpihnila burja, ki jo je pospremil še dež. Seveda na veliko žalost obiskovalcev, pa tudi nastopajočih. Pač večer za novi izkušnji – oni nam glasbo A. Piazzolle, mi njim burjo...

V soboto, 29. julija ter – zaradi škrate v obvestilih Primorskih novic – pa tudi v nedeljo, 30. julija, je Društvo za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje v svoji galeriji pripravilo otvoritev fotografske razstave Katarine Sadowski, ki je po končani Šoli za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani šolanje nadaljevala na Praški akademiji FAMU. Razstavljen cikel fotografij je magistrska naloga mlade fotografinke. Na otvoritvi, na katero je prišlo več kot 200 obiskovalcev in gostov iz vse Slovenije, pa tudi iz Češke in Italije, se je razrešila »uganka« naslova razstave: Minscape – občudovali smo lahko umetnost krajinske fotografije, ki prikazuje pokrajino skozi občutja in doživljanja avtorja samega. Kulturni program ob otvoritvi razstave je zaokrožil tenorist Denis Premrl ob klavirski spremljavi Andreja Mariniča. Razstava je bila na ogled cel mesec in je sedaj prenesena v Prago.

V cerkvi sv. Vida v Podnanosu, prav tam, kjer se je že pred štirimi leti kvintet Ventus predstavil s svojo prvo, Premrlovo zgoščenko, so se 5. avgusta znova nanizali isti glasovi. V okviru sedme prireditve Imaga 2006 so predstavili svojo novo, tretjo zgoščenko z Marijinimi pesmimi. Koncert je povezoval dramski igralec Pavle Ravnohrib, ki je dogodek začinil z recitacijami Gregorčičeve poezije.

12. avgusta je Društvo za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje pripravilo potopisno predavanje z gostom Milanom Pregljem. Predavatelj je skladno s tematskim naslovom Vojaški potopisni izzivi predaval o svojem delu kot vojaški duhovnik v Afganistanu. Predavanje naj bi po prvotnem načrtu potekalo na prostem, na Trgu Pavla Rušta v Vipavi, a se je zaradi slabega vremena preselilo v društvene prostore v Stari šoli. Kljub temu, da je dež verjetno botroval malo manjšemu obisku, pa ni mogel do živega navdušenju občinstva nad tematiko in gostom.

Poletje se je prevesilo v drugo polovico, ki ni bila več tako radodarna s sončnimi žarki, večeri so se mračili že malo prej in zahtevali kakšno jopico »za s sabo«. 19. avgust je bil dan, ko je Folklorno društvo Vipava v goste povabilo trio Volk folk, prave ljudske godce z ilirskobistiškega konca. Tudi organizatorje je presenetilo, kako hitro je prišel konec dolgih poletnih večerov – to je bil najbrž vzrok zmede z uro nastopa; kajti Imagovi plakati so govorili ob 20.00, plakati za to prireditev pa ob 21.00. Odločili smo se za »enkrat vmes« in za mnenje povprašali še godce: »Koliko ljudi mora priti, da se koncert začne?« Odgovor je presenetil: »Eden. In če ne, bomo igrali za veselje.« Ne glede na to, pa je bil večer uspeh. Se spominjate, koliko zanimanja in muzanja je izvabilo igranje na svinjski meh? Poleg odličnega nastopa in vzdušja pa smo bili skupaj z nastopajočimi deležni še presenečenja: kot gosta sta se jim na odru pridružila mlada glasbenika, ki sta bolj kot ne po naključju prišla na prireditev v Vipavo: Ljubljčan, ki je poprijel za trobento in dekle iz Belgije, ki je zaigrala na belgijsko ljudsko glasbilo. Prijeten večer je zaznamovalo spoznanje, da je ljudska glasba povsod doma, da greje srca po vsem svetu, nekatere pa so proti koncu zasrbele tudi pete in najpogumnejši so se zavrteli.

Tabor mladih godbenic in godbenikov, ki ga vsako leto organizira Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, je namenjen celodnevni vajam, pa tudi medsebojnemu spoznavanju in dialogu med

najboljšimi slovenskimi mladimi godbeniki. Letos je, kljub naporom domače Pihalne godbe, da bi ga pripeljali v Vipavo, med 20. in 26. avgustom gostoval v Novi Gorici. Težava je bila v tem, da samo s pomočjo Škofijske gimnazije ni bilo moč nuditi gostoljubja pihalnemu orkestru 95-ih mladih godbenic in godbenikov iz 37 slovenskih pihalnih orkestrrov in godb. Je pa cvet slovenskega godbeništvva pod taktirko Marjana Grdadolnika po koncertih v Barkovljah pri Trstu in v Novi Gorici, 26. avgusta pripravil zaključni koncert v Vipavi. V orkestru, ki vsako leto zamenja kar dve tretjini svojih članov, sta sodelovala tudi dva člana Pihalne godbe Vrhpolje - Vipava. Navdušenje obiskovalcev, ki so se zgrinjali na Glavni trg še uro po začetku koncerta, je bilo tolikšno, da godbenikov tako rekoč niso spustili z odra.

Zaključek letošnjega poletja in vipavskih prireditvev je 2. septembra z orglami pospremila domačemu občinstvu že poznana Renata Bauer, docentka z Akademije za glasbo v Ljubljani. Vrhunska umetnica, ki je s samostojnimi recitali gostovala v Angliji, Švici, Italiji, Hrvaški, na Norveškem, Slovaškem in Češkem, je s pestrim izborom skladb iz različnih obdobij dokazala, da je mogoče iz orgel v cerkvi sv. Štefana v Vipavi, ki so sicer baročne, izvabiti celo paleto neverjetnih zvokov in profesionalno izvesti najrazličnejše skladbe, vse do najmodernejših.

Letošnje prireditve so torej izzvenele. In pri celem projektu je kot vedno v življenju: veliko lepega in nepozabnega ter pravšnja mera težav in tistega manj lepega.

Slišati je bilo očitke, da prireditve niso dovolj pestre, da je premalo zunanjih priznanih izvajalcev, čemur seveda kot vedno botruje denar, čeprav Občina Vipava, kar se kulture tiče, zelo radodarno odpira svojo malho - to je treba povedati. Glede na Imagovo ponudbo zadnjih let se je postavilo vprašanje, ali naj poletne kulturne prireditve v Vipavi sploh še potekajo v okviru tega projekta, ali bi bilo bolje stvari zastaviti kako drugače.

V zvezi s tem se je pojavila ideja, da bi se k organizaciji povabilo krajevne skupnosti, saj se je letošnji - sicer osamljen - primer sodelovanja odlično obnesel. Tako bi bile prireditve raztresene po vsej občini, kar bi poživilo življenje po vaseh in pripomoglo k spoznavanju in druženju v občini. Zamisli ostajajo projekt za naslednje leto, dogovori o tem pa bodo stekli še letos. In za prav vsakogar, ki se mu zdi, da je ali bi hotel biti del tega »poletnega šopka« velja povabilo.

Društva sama napore, ki jih zahteva organizacija in izvedba takšnega projekta, vedno težje usklajujejo z vsemi vajami, nastopi in ostalimi obveznostmi. Svoje nastope pred domačim občinstvom pa pripravljajo z največjo skrbnostjo in odgovornostjo, saj jim velikokrat podpora doma pomeni več kot vsa priznanja, ki so jih deležni na tujem.

In tako kot v življenju, zaradi lepega vsi pozabljamo na slabo. Ves trud je poplačan, ko pride tisti sobotni večer in se začnejo polniti sedeži. Organizatorjem in nastopajočim ti skupni večeri pomenijo prav toliko, kot obiskovalcem; eni in drugi se med odrom in klopmi najdejo v ljubezni do lepega in v neprecenljivih občutkih, ki jih v harmoniji ustvarjajo eni in drugi - skupaj.

Naj se ob koncu še zahvalim v imenu organizatorjev, in sicer vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k vsem čarobnim večerom, pa naj ste bili na odru, pred njim, ob njem ali pa celo nekje daleč stran. Nikogar ne bom posebej omenjala: naš šopek je lepši in bolj dehteč od katerekoli rože.

Poletja 2006 je konec. Le še povabilo za jesen:

5. novembra ob 20.00 bo v dvorani kulturnega doma Gregorčičev večer. Lepo vabljeni!

*Katja Delost
za Zvezo kulturnih društev Vipava
in Občino Vipava*

POROČILO O DELU NADZORNEGA ODBORA OBČINE VIPAVA

Nadzorni odbor je poleg župana in Občinskega sveta tretji organ občine. Je najvišji organ nadzora javne porabe in zakonitosti dela v občini. Glede na področje dela je v senci prvih dveh, ki praviloma sprejemata odločitve za prihodnost. Delo Nadzornega odbora je praviloma nadzor nad pravilnostjo in zakonitostjo izvedenih del ali postopkov, ki so se zgodili v preteklosti.

Nadzorni odbor Občine Vipava ima 5 članov, ki jih je za obdobje, ki ga zaključujemo, imenoval Občinski svet na svoji 2. redni seji 19.12.2002.

V Nadzorni odbor (NO) so bili imenovani: Mitja Lavrenčič, Liljana Furlan, Majda Uršič, Mirjam Bratož in Milena Ličen. Imenovani so strokovnjaki s področij, ki so tesno povezana z delom NO. Javna naročila, računovodski standardi, zakon o računovodstvu, delovanje javnih zavodov in podjetij, so področja, ki jih člani poznajo in so osnova za korektno in strokovno delo NO. Poleg navedenih področij je nujno poznavanje tudi Zakona o lokalni samoupravi, Statuta občine in Poslovnika NO. V iztekajočem se mandatu se je NO sestal kar na 25 sejah, kar pomeni v povprečju 6 sej na koledarsko leto.

Na začetku svojega dela je NO prejel kar nekaj prošenj in zahtevkov za posredovanje, kar je kazalo tudi na dejstvo, da občani in tudi člani Občinskega sveta niso razumeli funkcije oziroma nalog NO. Marsikateri občan namreč ne ve, da je v okviru Občinskega sveta imenovana tudi Komisija za vloge in pritožbe, na katero se lahko naslovijo pritožbe ali druge pripombe v zvezi z odločitvami občinske uprave ali sveta.

Že na začetku se je NO ukvarjal z lastniškimi in najemnimi razmerji gradu Lože. Po podatkih danih NO, ta še vedno niso urejena na tak način, da bi bilo jasno razvidno razmerje premoženja občine Vipava in obveznosti ter pravice najemnika. Poleg lastniškega razmerja med občino in KZ Vipava, še vedno ni zaključen postopek denacionalizacije.

V nadaljevanju svojega dela je NO poskušal ugotoviti zakonito in gospodarno porabo sredstev pri gradnji OŠ Podnanos, ceste v južni vojašnici in pri rušenju Vrhpoljskega bloka.

Na podlagi ugotovitev je NO sprejeta poročila posredoval Občinskemu svetu, kriminalistom in računskemu sodišču. Primer ceste v južni vojašnici je po mnenju kriminalistov zastaral, šola Podnanos pa je izjemno obsežen projekt, ki bi zahteval veliko dela. Kriminalisti so na državno tožilstvo vložili samo primer Vrhpoljskega bloka. To pa je ugotovilo, da ima primer znake kaznivega dejanja, vendar ni kaznivo dejanje.

NO je zaprosil občinski svet za dodelitev sredstev za izvedbo revizije investicije OŠ Podnanos, kar seveda ni bilo odobreno. Na tem mestu se je tudi zaključilo delo NO, ki se je navezovalo na delo NO prejšnjega mandata.

V nadaljevanju so se člani NO posvetili poslovanju Krajevnih skupnosti (KS), ki so po statutu pravne osebe. Do konca tega mandata je bilo pregledano poslovanje KS Lozice, Podraga, Erzelj, Lože, Manče, Slap, Goče, Vrhpolje in Gradišče pri Vipavi. Ni nam uspelo pregledati poslovanja KS Vipava in Podnanos. Pri pregledu poslovanja vseh KS ugotavljamo, da KS razpolagajo z relativno majhnimi sredstvi, ki jih krajani oplemenitijo še dodatno z lastnim delom. Mnenja smo, da so to pomembni vložki v kvaliteto bivanja po vaseh. Bi pa sveti KS verjetno imeli težave pri izvedbi večjih vlaganj. Mnenja smo, da bi morala občinska uprava in župan še tesneje sodelovati pri večjih projektih.

Kar nekaj časa in energije smo usmerili v pregled pravilnosti nakupa čistilne naprave (ČN) Vipava. ČN je bila v lasti Agroinda. Na podlagi pogodbe o nakupu je bil brez cenitve sodno zapriseženega cenilca in javnega razpisa (kar je obvezno celo za najmanjši košček zemlje) opravljen nakup. Poročilo o ugotovitvah je bilo poslano računskemu sodišču.

Naše delo je pregledalo računsko sodišče (RS) in ugotovilo (ne)usklajenost občinskih aktov ter zaradi tega izreklo mnenje s pridržkom. Na podlagi zahtev RS, je moral občinski svet sprejeti spremembe občinskih predpisov. Sprejete spremembe nam omogočajo lažje delo in zagotavljajo minimalna sredstva za delo.

Pomemben segment občinskega premoženja upravlja tudi Komunalno stanovanjska družba iz Ajdovščine. Zato je NO ugotavljal urejenost in usklajenost aktov, ki urejajo odnos med Občino Vipava in KSD. Po mnenju NO občina nima pravega vzvoda za nadzor nad gospodarjenjem KSD z občinskim premoženjem.

NO je začel s pregledom gospodarnosti in namenskosti porabe proračunskih sredstev na OŠ Vipava. S tem namenom je bil opravljen tudi pogovor z ravnateljico šole. Za obsežnejše delo bi NO potreboval več časa. Menimo pa, da je pregled dela računovodskih evidenc in pogovor z ravnateljico dobro izhodišče za nadaljnje delo na področju računovodstva na OŠ Vipava.

V splošnem lahko zaključimo, da je bilo delo NO uspešno, plodno in je v marsičem pripomoglo k transparentnejšemu delu občine. Rezultat našega dela je večje spoštovanje veljavnih predpisov in gospodarnejša raba davkoplačevalskega denarja v dobro vseh občanov. Vse pripombe ali odkrite napake so bile posredovane pregledovanim osebam z namenom, da se še izboljša delo pregledovanih. Hkrati pa so le-ti dobili dodatno potrditev, da v delih, na katere ni pripomb, poslujejo skladno z veljavnimi predpisi v korist lokalne skupnosti in s tem vseh občanov.

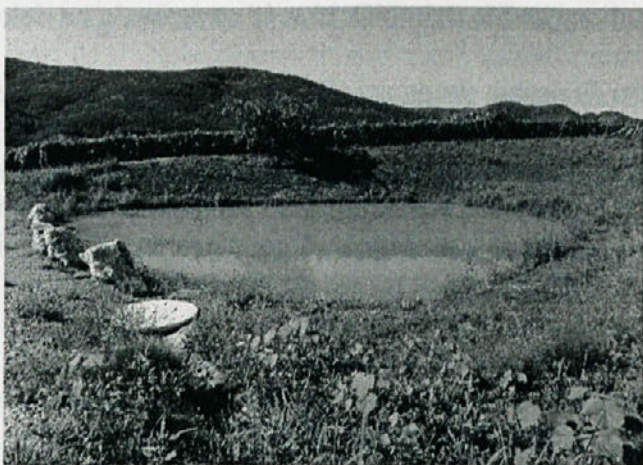
Mitja Lavrenčič

* * *

Projekt 1001 kal - 1001 zgodba o življenju

Sredi lanskega leta je novogoriška enota Zavoda RS za varstvo narave začela izvajati čezmejni projekt ohranjanja kalov in življenja v njih. »1001 kal - 1001 zgodba o življenju« smo poimenovali projekt, ki ga v okviru programa INTERREG IIIA sofinancira Evropska unija. Z imenom smo želeli opozoriti na raznoliko podobo kalov, ki ob spremenjenem gospodarjenju s prostorom vse hitreje izginjajo, z njimi pa tudi življenjsko okolje številnih rastlin in živali. Projekt, ki bo trajal do konca prihodnjega leta, izvajamo na območju goriške in obalno-kraške regije.

Kaj vse smo uspeli postoriti v prvem letu? Poudarek je bil na izobraževanju o pomenu kalov, predvsem otrok in mladine. Že pozimi smo za vzgojiteljice in učiteljice pripravili seminar, v teku

in občina. Slovesna otvoritev bo v novembru, kaj več o otvoritvi, o poteku obnove in o samem projektu pa vam bomo predstavili v naslednji številki.

je razpis za literarna, likovna, fotografska in projektna dela o kalih (več o tem si lahko ogledate na spletni strani projekta www.zrsvn.si/1001kal). Na delavnicah smo številne otroke že peljali h kalom, ki lahko služijo kot učilnica v naravi. Poleti smo pripravili tečaj za varuhe kalov, ki bodo v lokalnem okolju znali skrbeti za kale. Ves čas strokovnjaki pregledujejo kale in popisujejo življenje v njih. Del projekta pa je namenjen tudi obnovi kalov. Med že obnovljenimi je kal na Gočah. Pri obnovi sta sodelovali krajevna skupnost

Igor Maher, Zavod RS za varstvo narave

ZVEZA VETERANOV VOJNE ZA SLOVENIJO

OBMOČNO ZDRUŽENJE AJDOVŠČINA / VIPAVA

PO POTEH SPOMINA IN OPOMINA - 1941-1945 in 1990-1991

iz ČRNIČ na TRIGLAV

2. ekstremni pohod

OZVVS AJDOVŠČINA / VIPAVA in pridruženih članov OZZNOV

Območno združenje veteranov vojne za samostojno Slovenijo občin Ajdovščina in Vipava je med ostalimi nalogami, tako kot v lanskem letu, v letnem načrtu dela za leto 2006 načrtovalo organizacijo in izvedbo drugega spominskega pohoda veteranov vojne za samostojno Slovenijo in pridruženih članov ZZB NOV Ajdovščina na TRIGLAV. Namen pohoda je bil ohranjanje spominov na obdobje 1941-1945 ter 1990-1991.

Pohod je bil uspešno izveden, potekal pa je od torika 4.7.2006 do sobote 8.7.2006. V okviru pohoda sta bili izvedeni dve smeri pristopa na Triglav. Prvo skupino, ki se je podala na ekstremni pohod z izhodiščem iz Črnič, je vodil izkušeni vojaški gornik - alpinist, višji vodnik Valter Likar, drugo skupino, ki je krenila z Rudnega polja na Pokljuki, pa major Ivan Marc.

Pohodniki smo se skupaj s peščico domačinov zbrali pri obeležju iz osamosvojitvene vojne za Slovenijo, kjer je potekal prvi oborožen spopad enot TO SLO z enoto JLA. Poleg pohodnikov so se nam prvi dan pohoda pridružili pri spomeniku tudi predsednik OZVVS Ajdovščina / Vipava major g. Ivan Marc, njegov podpredsednik g. Drago Vidrih, sekretar v združenju in poveljnik 2. čete 611. odreda za posebne namene iz osamosvojitvene vojne stotnik g. Jožko Člekovič, ter naš stalni snemalec in fotoreporter Jože Kalc iz Vipave.

Tako smo vsi veselo razpoloženi v spremstvu Jožka Člekoviča ob 9.00 krenili na dolgo pot proti Triglavu. G. Člekovič nas je popeljal po znameniti Črniški soteski, po kateri vsako leto krajani prirejajo »salaminski pohod«. Soteska je polna arheoloških in naravnih znamenitosti, od nenavadnih zidov, izvirov, tolmunov, podorov, slapov... Pot nas je nato pripeljala na konec soteske, mimo podrtije starodavnega mlina, na vrh ceste med vasjo Ravne in Slejki.

Nadaljevali smo proti vasi Slejki nad Črničami, ko se nam je tik pred vasjo z avtomobilom pridružil naš častni občan, sam ajdovski župan g. Marjan Poljšak. Veselo in prisrčno nas je pozdravil, tako kot on to najboljše zna, in kar malce nam je zavidal, kot je priznal v nagovoru, saj bi šel kar z nami. V naselju Slejki nas je počakal član Okrajnega združenja Zveze borcev s praporom, tov. Slavko Bavčar, borec Gradnikove brigade, in podpolkovnik g. Franc Anderlič, nekdanji poveljnik OŠTO-Območnega štaba teritorialne obrambe Sežana. Skupaj z vsemi naštetimi smo odšli do spomenika

19 padlim partizanom - Gradnikovcem, jurišnega oddreda xxx.divizije nad vasjo. Tam so nas pričakali vaščani, kjer smo skupaj pričeli s polurnim kulturnim programom, katerega je odprl predsednik OZVVS major g. Ivan Marc, nadaljevala pa sta ga g. Bavčar in župan g. Marjan Poljšak.

Z otroki taborniki iz Izole v Čepovanu

prelepo sončno popoldne. Tu smo se ustavili pri spomeniku padlim borcem, Na hotelu, kjer smo prispeli pozno popoldne, okrog 17.30. Za trenutek smo se posvetili padlim, nato pa ob 18h prispeli v Tiho dolino, kjer so nas sprejeli prijazni člani društva Gora. Pogostili so nas s slastnim partizanskim golažem in seveda poskrbeli tudi za žejo. V kratkem kulturnem programu, ki je temu sledil, je predsednik OZVVS g. Ivan Marc podelil priznanje predsedniku društva Gora za nesebično pomoč pri izvedbi lanskega ekstremnega pohoda z Nanosa. Kasneje so se nam pridružili še drugi in pogovor se je zavlekel pozno v noč.

Jutro je prišlo hitro, po zajtrku in slovesu smo ob 6h krenili naprej. Pot nas je vodila pod Golaki, preko Male Lazne na Lokve in naprej v Čepovan, kjer so se nam pri tamkajšnjem spomeniku padlih borcev pridružili otroci - taborniki iz Izole. Nadaljevali smo po Čepovski dolini in se na tamkajšnjem kmečkem turizmu okrepčali. Popoldne nas je pot vodila preko Mosta na Soči, kjer so se nam pridružili taborniki - skavti iz Belgije. S slednjimi smo skupaj, skoraj do Tolmina nadaljevali pot. V poznem popoldnevu smo prispeli do hotela Krn v Tolminu, kjer smo se okrepčali in prespali. Tretji dan, v četrtek, smo pot nadaljevali že ob petih zjutraj. Pot nas je vodila mimo Zatoľmina do kmetije v Pologu, kjer smo se poslovili od naše spremljevalne ekipe, si optrali težke nahrbtnike za naslednje tri dni in zagrizli v pobočje Bogatina. V začetku popoldneva že s težkimi nogami pririnemo do kočice pod Bogatinom. Sledi daljši počitek s kosilom, nato pa »hajd« naprej še do kočice pri Triglavskih jezerih. Sledi počitek in prvi znaki napovedanega slabega vremena.

Četrty dan, v petek, zgodaj zjutraj v rahlem rosenju dežja odrinemo po dolini jezer čez Hribarice. Na vso srečo se vreme spreobrne v prelepo sončno jutro. Kar težko je opisati to neizmerno lepoto gora. Nebo je sinje modro, ostrina vidljivosti, odboj svetlobe pa neverjetno čisto. Končno nam uspe. Vrh Triglava vsi skupaj osvojimo preko smeri Doliča, ob 11.45. Sledilo je vse, kar se spodobi ob osamosvojitvi najvišjega simbola slovenstva in nato spust na Kredarico. Seveda ni šlo brez domače vipavske kapljice, predmejskih domačih borovničk in domačega vipavskega orehovca, ki nam ga je podaril naš gostilničar Tomaž Hrovatin iz Vipave.

Naj omenim tudi to, da je s pomočjo vojaškega helikopterja na Kredarico prispel tudi naš snemalec

Na vrhu naše domovine

Jože Kalc. Slednji nas je v objektiv kamere ujel že na samem vrhu naše domovine. Sledili so intervjuji, pogovori, ter povod za nastanek prvega filma.

V nadaljevanju je sledilo srečanje pohodnikov iz vse Slovenije, s krajšo kulturno prireditvijo ob Triglavskem domu in druženje z zabavo in s kraškim pršutom. Na harmoniko pa nam je še dolgo v noč igrala svetovna prvakinja gospodična Katarina.

Po zasluženem počitku smo v soboto, peti dan, zgodaj zjutraj krenili proti Vodnikovemu domu in Pokljuki.

Na Pokljuki se je ob 13h pričela svečana proslava vseh pohodnikov in borcev ter zaključek pohoda. Veliko spoštovanje in zahvalo želim izraziti županu Občine Ajdovščina g. Marjanu Poljšaku in županu Občine Vipava g. Ivanu Princessu.

Posebna zahvala gre prav vsem, ki so nam na tej poti kakorkoli pomagali, še posebej bi se ob tej priliki zahvalil sponzorjem. To so:

Občina AJDOVŠČINA

Občina VIPAVA

Podjetje PRIMORJE, Ajdovščina

CPG-CESTNO PODJETJE GORICA

VIPEX- Iskra s Predmeje

PROJEKT INGENIRING, g. Zoran Podgornik

FRUCTAL d.d., Ajdovščina

MLINOTEST d.d., Ajdovščina

ISKRA-AVTOELEKTRIKA, Šempeter pri Gorici

MERCATOR

FAMA d.o.o., Vipava

AGROIND in YOVILAND Vipava

REMONT-gradbeno obrtno podjetje Ajdovščina

PIZZERIA na PLACU, Vipava

TEHNIČNI PREGLEDI - Vipava

BAR pri MARJANCI v Vipavi

YLENI-salon s kozmetiko Vipava, gdč.Elena MARC

STUDIO FOTO-GO, Ajdovščina

ELEKTRO SKAPIN, Vipava

Trgovina CAJNA-ANDLOVEC, Vipava

Velika hvala medijem RADIA NOVA , RADIA ROBIN in Primorskih novic.

Prisrčno bi se rad zahvalil tudi društvu GORA in vsem vam Gorjanom za nesebično pomoč pri nudenju zatočišča v prelepi Tihi dolini.

Vse zahvale tudi mojemu vojaškemu CU - centru za usposabljanje,posebno poveljniku centra ; kapitanu fregate Borisu GERŠAKU ,ter poveljniku OPU-nadporočniku Franku KUKANJA.

Posebna pohvala pa gre vsekakor našemu najstarejšemu pohodniku, sedemdesetletnemu stotniku Antonu Kreševcu iz Kamenj. Seveda z željo,da bi še dolgo vztrajal z nami. Pohvala gre tudi edini ženski predstavnici Adrijani Furlan, ki z nami prav tako vztraja že drugo leto.

Na proslavi

višji vodnik Valter Likar, vodja pohoda

Iz ŠGV

IZ DELA ŠKOFIJSKE GIMNAZIJE VIPAVA

Ko je izšel zadnji Vipavski glas, so dijaki Škofijske gimnazije Vipava ravno začeli počitnice. Nekateri so jih preživel na morju, drugi v gorah, na različnih taborih, duhovnih vajah, nekateri celo na daljših potovanjih. Izbira je bila odvisna od želja in možnosti posameznikov. Poletni meseci so hitro minili in spet je prišel september, ko so se vsi vrnil v šolo. Seveda so drug drugemu navdušeno pripovedovali o dogodivščinah, ki so jih doživeli med počitnicami. Predstavili bomo nekaj nekoliko drugačnih načinov preživljanja počitnic.

DELOVNI TABOR V BANJALUKI

Streha nad glavo

Večina ljudi se poleti odpravi na počitnice na morje. Ponavadi gremo tja, kjer je kot v sanjah. No, tja si vsaj želimo iti. Tudi deset fantov (od tega devet iz naše gimnazije) se je odločilo, da bo odšlo na počitnice tja, kjer je kot v sanjah. A na žalost tistih neprijetnih.

Skupaj je odprava štela štirinajst članov. Z nami so bili namreč še upokojeni zidar Mario Vidali, svetovalni delavec naše šole g. Bogdan Vidmar, profesor zgodovine g. Jernej Vidmar in direktor škofijske Karitas g. Matej Kobal, ki se nam je pridružil tretji dan.

Preden smo odrinili na pot v nedeljo 30. 8., smo se priporočili Nebeškemu Očetu za srečno pot in varnost pri delu. Dva kombija sta izpred dijaškega doma zapeljala proti Bosni. V Aleksandrovac smo prispeli po petih urah vožnje. Nastanili smo se na farmi oziroma v prostorih za delavce, ki je v lasti Škofijske Karitas Banjaluka in ki je postala naš dom za tisti teden. Naslednji dan smo se soočili z resnico. Že pot do gradbišča ni napovedovala kakšnega blestečega stanja družine. Ko se sicer pelješ ob glavni cesti, se ti zdi, da v deželi vlada blaginja. A ko malo zaviješ na stranpoti, takoj ugotoviš, da še zdaleč ni vse tako. Celó do gradbišča smo težko prišli s kombijem. Ena skupina je morala ostati na cesti in pomagati pri popravilu le-te. Na žalost smo opazili, da se sosedje po vojni še niso spravili. Ta je pustila tako globoke rane, da so tujcu vidne še sedaj, deset let po moriji na Balkanu.

V šestih dneh smo postorili kar nekaj stvari. Postavili smo ogrodje strehe, jo pokrili, hišo znotraj cementirali in pa skopali jarke za vodovod in kanalizacijo. Kljub temu, da so ljudje revni, so nam pripravili odojka, ko smo pokrili hišo, saj imajo tako navado. In komu smo naredili streho nad glavo? Sedemčlanski družini. V hiši so bivali: oče, mama, teta in še pet otrok, najmlajši je imel komaj nekaj tednov. Kot sem že napisal, je revščina velika in z veseljem smo pomagali. Slovo je bilo težko. Ni lahko ljudi pustiti v taki bedi, predvsem pa ne otrok.

V nedeljo, ko smo zapustili Aleksandrovac, nas je pot vodila preko Jajca in Knina do Zadra, kjer smo preživel še nekaj lepih dni ob morju. Kot je rekel direktor Škofijske Karitas Banjaluka: Evropa malo pozablja na Bosno. In res je tako. Na žalost smo tudi mi del Evrope in vedno bolj pozabljamo na ta konec bivše skupne države. A še vedno se najde nekaj dobrih ljudi, ki finančno ali pa z delom prispevajo k boljšemu življenju na Balkanu. Vesela sva, da sva bila med temi ljudmi tudi sama.

Blaž Lapanja, 3. a in Matevž Vidmar, 4. b

YOUTH ACADEMY, BERLIN 2006

Poletne počitnice so zagotovo popoln oddih za vsakega srednješolca. In ne le to, v počitniškem času lahko s pridom izživimo vse s šolo manj povezane želje – za nekatere je to osvežitev v morju in ležanje na peščenih plažah, za druge neskončni klepeti s prijatelji, ples in nore zabave, spet za tretje poležavanje v senci s hladno pijačo in dobro knjigo v roki.

Nekateri dijaki pa kar ne moremo pozabiti na šolo ... Odločila sem se, da bom del počitnic izkoristila za nekakšno šolsko alternativo.

V preteklem šolskem letu sem s svojo raziskovalno nalogo sodelovala na zgodovinskem tekmovanju pod okriljem organizacije Eustory. Izbrana je bila med najboljše prispele naloge in tako sem si kot nagrado prisluzila teden dni družbe mladih evropskih raziskovalcev v Berlinu.

Priznati moram, da si sprva nisem niti malo predstavljala, kam se podajam. Profesorica sociologije in tudi mentorica raziskovalne naloge mi je zagotovila, da bo zame to zagotovo nepozabna izkušnja. Čeprav sem bila do njenih besed malce skeptična, se je kasneje izkazalo, da so bile resnične.

29. 7. ob 20.00 je naše letalo pristalo na Teglu, enem izmed dveh velikih berlinskih letališč. Potovala sem skupaj s profesorico in »sotrpinom« z novomeške gimnazije. Taxi nas je kmalu zatem odložil pred vrati čudovite starinske vile, o kateri sem pozneje izvedela, da se imenuje Wansee forum in je »glavni štab« organizacije Eustory, kjer pogosto gostujejo mladi in tudi tisti malo starejši zgodovinski navdušenci iz cele Evrope. Prispeli smo kot zadnji in zato zamudili spoznavni večer. Drugo jutro smo spoznavali nasmejane obraze mladih Romunov, Italijanov, Dank, Norvežank, Rusinj, Latvijk, Valežanov, Nemk in Bolgarov.

Prvi dan je bil namenjen predstavitvi nalog, s katerimi smo sodelovali na tekmovanjih in se pri tem osredotočili na težave, na katere smo naleteli med delom. Presenetila me je energičnost in pripravljenost za delo, ki je vela iz vseh udeležencev.

Popoldne smo preživeli v centru mesta, razdeljeni v tri skupine in si ogledali najpomembnejše znamenitosti Berlina. Moja skupina se je odpravila v vzhodni, še vedno opazno manj razvit del. Pretresli so nas prizori berlinskega zidu, zazidanih oken v stanovanjih nad njimi in še danes neobnovljenih stavb.

Naslednji dan se je začelo resno delo. Tudi tu smo se delili v tri skupine. Naj omenim, da je seminar potekal na temo Konflikti v evropski zgodovini in njihovi odmevi v sedanosti, zato je prva skupina obdelovala turške vpade in oblikovala časopis, druga se je ukvarjala z delitvijo Poljske in to predstavljala v radijski oddaji, tretja pa je prevzela tematiko stoletne vojne ter posnela krajši dokumentarec.

Sodelovala sem v časopisni skupini, ki smo jo sestavljala pretežno dekleta. Dela nam ni nikoli zmanjkalo. Izvedli smo intervjuje z mag. političnih znanosti zaposleno na avstrijski ambasadi in zanimivim mladim Turkom ter poskušali izvedeti, kakšen vpliv imajo turški vpadi v dandanašnjih odnosih med Turki in Avstrijci. Iskali smo najrazličnejše podatke o teh dveh narodnostih, razkrivali pravo zgodovinsko ozadje ter seveda napisali nekaj člankov tudi o sami akademiji ter udeležencih. Dnevi so minevali nepredstavljivo hitro. Res je, nepretrgoma smo bili zaposleni, vendar so nas naloge pritegnile in navdušeni smo sodelovali brez vsake prisile. Obenem smo med sabo postali tudi dobri prijatelji in tistih nekaj prostih uric družno preživeli v improvizirani diskoteki v pritličju Wansee foruma.

Zadnji dan smo predstavili naše delo – časopis, radijsko oddajo in dokumentarec. Bili smo ponosni na doseženo, prav tako tudi naši mentorji.

Naslednje jutro smo se poslovili od čudovitega ambienta Wansee foruma in novih prijateljev.

Teden v Berlinu je pustil v meni neizbrisen pečat. Pa ne le mesto, polno kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, ki spominjajo in opominjajo na prelomne zgodovinske trenutke, in tudi ne mešanica kultur ... Predvsem me je navdušila zagrizenost, ambicioznost in energija mladih Evropejcev, ki so dokazali, da znajo ustvariti pravi »team« ter znova potrdili dejstvo, da na mladih svet stoji.

Helena Uršič, 3. a

DOBRODOŠLI V DEŽELI DRAKULE

To so bile prve besede dobrodošlice domačinov, ko smo se 30. avgusta mladi iz Estonije, Nemčije, Latvije, Norveške, Poljske, Romunije, Rusije, Slovaške in Slovenije zbrali na enotedenskem srečanju EUSTORY Youth Academy v Romuniji. Naslov srečanja je bil: 'Multiple kulture in civilizacije - blagoslov ali grožnja?'.

Po opravljenih carinskih formalnostih na letališču smo odšli na spoznavno večerjo v center Bukarešte, kjer smo preživeli naslednja dva dni.

Prvi dan v Bukarešti smo posvetili spoznavanju mesta in njegove zgodovine. Kmalu je sledilo srečanje z gospodom Ionom Illiescom, bivšim predsednikom Romunije, na temo: 'Romunija se sooča z 21. stoletjem'. Pogovor je bil zelo sproščen, četudi so nas ves čas obkrožali Illiescovi telesni stražarji in je morala vsa predvidena vprašanja vnaprej slišati njegova tajnica. Po kosilu smo se odpravili na ogled druge največje stavbe na svetu, takoj za Pentagonom, Parliament Palace. Nato je sledilo delo po skupinah: preobrazili smo se v arhitekta, zgodovinarja in politika ter s skupnimi moči skušali predstaviti nove rešitve za Trg revolucije. Kraj, kjer se je decembra 1989 začela osvoboditev romunskega ljudstva izpod komunizma, je namreč opremljen z nerazumljivim spomenikom v obliki krompirja, za katerega še prebivalci ne vedo, kaj pravzaprav pomeni.

Naslednji dan smo imeli srečanje z gospo Doino Šerban, informacijsko pooblaščenko v Evropski Uniji. Nato smo se z avtobusom odpravili na peturno vožnjo do središča Transilvanije - Sighisoare. Po prihodu smo se nastanili v hotelu, točno deset metrov stran od hiše, kjer je nekaj let živel tudi Vlad Tepeš, bolj znan pod imenom grof Drakula.

V soboto je bilo na vrsti raziskovanje Sighisoare. Povzpeli smo se na vrh urinega stolpa, katerega notranjost je preurejena v zgodovinski muzej mesta. Sledil je ogled katoliških, protestantskih in pravoslavnih cerkva. Zelo zanimivo je bilo v pravoslavnih cerkvah, saj je bila v vsaki po najmanj ena poroka. Tako smo lahko prisostvovali pravoslavnim poročnim obredom. Potem je bilo na vrsti delo po skupinah - vsaka skupina je predstavila eno religijo in njene značilnosti. Sledila je še debata o religijah v Romuniji kot multietničnem okolju. Ko je bil formalni del programa zaključen, smo se sprostili ob gledanju dveh predstav lokalnega mladinskega teatra.

V nedeljo smo odšli na daljšo ekskurzijo v mesto Sibiu, ki je bilo izbrano za evropsko prestolnico kulture v letu 2007. Tudi v ponedeljek nas je čakala ekskurzija, tokrat v Targu-Mureš, mesto z madžarsko manjšino. Srečali smo se z gospodom Kelemenom Atillo, članom romunskega parlamenta in opazovalcem v evropskem parlamentu. Sledilo je srečanje na 'Unirea' srednji šoli z Andrejo Pap, nagrajenko romunskega tekmovanja EUSTORY-Istoria mea. Predstavila nam je svojo raziskovalno nalogo, ki je govorila prav o madžarski manjšini v Targu-Murešu. Po tradicionalnem romunskem kosilu, ki je vključevalo polento in čevapčiče, smo se odpravili nazaj proti Sighisoari.

V torek je bila po zajtrku na vrsti ponovna pot do Bukarešte, kjer smo imeli nekaj uric prostega časa za nakupovanje spominkov, nato pa smo se udeležili premiere knjige Istoria mea, v kateri so objavljene zmagovalne naloge na EUSTORY tekmovanju v Romuniji. Zvečer smo imeli slavnostno poslovilno večerjo v restavraciji grofa Drakule. Cedeča se kri na stenah, nagačene živali in sveče so oznanjale prihod tega mističnega zlobneža, ki se nam je točno opolnoči tudi pridružil. Povedal nam je svojo življenjsko zgodbo, nato pa odhitel novim žrtvam naproti. Jedi so bile prav tako zelo skrbno izbrane - pili smo svežo kri in jedli na pol zapečene podgane, da se je, ko si jih prerezal na pol, iz njih pocedila kri. Zabavno, neverjetno in strašljivo hkrati.

Kot bi mignil je prišla sreda in s tem tudi konec naše balkanske pravljice. Vsem se je zdel preživeti teden prekratek in kar nismo hoteli oditi. Romunija je v vseh nas pustila velik pečat. S svojo gostoljubnostjo in prijaznostjo so se nam prikupili ljudje, čudovita pokrajina, romunska kultura in umetnost so enkratne.

Romunija je vsekakor dežela, ki jo je vredno obiskati.

Marjeta Hrvatin, 3. a

Na ekskurziji v Parizu

Dijaki, ki sodelujejo v šolskem dramskem krožku, so popestrili septembrsko dogajanje v Vipavi. V okviru prireditve Vipavska trgatev 2006 so 7. septembra v Kulturnem domu zaigrali predstavo Včeraj popoldne.

Za nami je že mesec dni pouka. Na poletne počitnice smo že skoraj pozabili. Začelo se je resno delo, zgodnje vstajanje, učenje, pisanje testov, domačih nalog ... V šolskem letu 2006/2007 se nas na ŠGV trudi 316 dijakov, od tega nas 110 biva v dijaškem domu.

Dijaki četrtega letnika so že bili na ekskurziji v Parizu. Za nami je krst fazanov (dijakov prvega letnika), spoznavni dan v dijaškem domu, ogled gledališke predstave Jeklene magnolije, prvi športni dan, slovo od maturantov ...

Krst prvoletnikov

Istega dne se je na šoli zgodil tudi pomemben dogodek, o katerem govori naslednji prispevek.

»VEČNI ZAKLADI« ALOJZIJA FILIPIČA

7. septembra 2006 se je v avditoriju naše gimnazije zbralo več kot 80 poslušalcev, da bi prisostvovali odprtju razstave o duhovniku in botaniku Alojziju Filipiču. Pripravila jo je profesorica biologije, Irena Breščak, ki je tega izjemnega človeka spoznala prav preko dela na ŠGV (kjer so hranjeni obsežni Filipičevi herbariji) in pa predvsem zaradi skupne ljubezni do rož, kot je razložila v začetku predstavitve razstave.

Prva pobuda za razstavo je prišla s strani bivšega rektorja ustanove, g. Vinka Lapajneteta. Sledili sta dve leti raziskovanja, zbiranja gradiva in trdega dela, ki so privedli do končnega rezultata.

Predstavitve je bila razdeljena v dva dela. V prvem je prof. Irena Breščak obiskovalce popeljala skozi pregled Filipičevega življenja.

Alojzij Filipič se je rodil 31. 5. 1888 v Ravnici pri Solkanu. Od leta 1900 do 1908 je obiskoval gimnazijo v Gorici, od 1908 do 1912 pa je študiral bogoslovje. Njegovo prvo službeno mesto je bil Bovec, kjer je deloval kot kaplan.

Po enem letu je bil imenovan za vikarja v Čezsoči, 1914. leta pa za kurata v Srpenici. Leta 1915 je bil skupaj s sovaščani Srpenice interniran v Ligurijo in je ostal v begunstvu do konca prve svetovne vojne. Internacija ga je močno zaznamovala, o čemer se lahko prepričamo v njegovem delu »V deželi citron in rožičev«.

Goriški nadškof F. B. Sedej ga je leta 1919 imenoval za kurata, kasneje pa še za župnika in dekana v Grgarju. Leta 1938 mu je papež Pij XI. podelil naziv monsinjor.

V Grgarju je Filipič ustanovil žensko in moško Marijino družbo, saj je bil vnet častilec Svetogorske Matere Božje. Po 1. sv. vojni je organiziral tudi nabirko za obnovo svetišča na Sveti Gori. Po begunstvu svetogorske podobe med 1. sv. vojno jo je slovesno sprejel in pospremil nazaj na Sveto Goro, med drugo svetovno vojno pa jo je leta 1943 celo lastnoročno odnesel pred grozečo nemško ofenzivo in jo po končanih grozotah spet pospremil na njen prestol. V Grgarju je ustanovil tudi društvo Juventus fervida (razigrana mladost). Vanj je sprejemal ljubitelje narave in zdravega življenja, tako klerike kot laike.

Leta 1944 se je upokojil, a so ga kmalu postavili za župnijskega upravitelja v Črniče, nato pa je v upravo dobil še Batuje. Leta 1946 je postal batujski župnik in je v času komunizma tam deloval do smrti 1963. Zaradi svoje vedre narave, odprtosti in smisla za humor je dobro shajal z drugače mislečimi, vendar je bil kljub temu nekajkrat tudi deležen »pozornosti« in sankcij komunistične oblasti.

Bil je navdušen botanik in je zbiral rastline po celi Primorski: od Istre do Julijskih Alp, od Snežnika do Nanosa in po celem Trnovskem gozdu. Batujsko župnišče je bilo ena sama sušilnica in skladišče rastlin. Herbarije je zapustil Malemu semenišču v Vipavi.

Umril je 30. 12. 1963. Naslednji dan je bil pokopan na Sveti Gori.

V drugem delu pa je prof. Breščak besedo predala prof. Tonetu Kralju, ki je z doživetim opisom nekaterih prigod v življenju Alojza Filipiča navdušil občinstvo. Poudaril je njegovo »pobožnost, vdanost in neomajno upanje« ter ga predstavil tudi kot narodno zavednega človeka, »ki si je že v mladih letih med šolanjem v Gorici, v pretežno italijanskem in protislovensko nastrojenim okoljem drznil trditi, da je ponosen na svoje slovensko poreklo«.

Z odprtja razstave smo odhajali obogateni z utrinki iz življenja velikega duhovnika in naravoslovca, ŠGV - jevci pa ponosni, da je razstava postavljena prav na naši šoli.

In če gre verjeti besedam prof. Breščak, nas čez dve leti, ko bomo obhajali 100. obletnico rojstva Alojzija Filipiča, čaka predstavitev njegovega zbornika.

*Helena Uršič, 3. a
Zbrala in uredila Andreja Premrl*

Iz OŠ

OB ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA

Začetek novega šolskega leta. Tokrat na petek. Kar za osnovnošolce ni niti tako slabo – greš malo v šolo, poklepetaš s sošolci in prijatelji, ugotoviš, kdo te bo poučeval...nato pa prost vikend. Ravno prav za ogrevanje, ureditev stvari, za postopno privajanje na šolske obveznosti. Priznati moram, da je tudi zaposlenim na naši šoli to postopno oživljanje v ritem vsakdanjih obveznosti ustrezalo. Ko smo zadnje avgustovske dni hodili po naših stavbah, kar ni bilo videti, da bomo prostore pravočasno uredili. Menjava dotrajanih oken v dveh učilnicah, na hodnikih in v kabinetu, nov tlak v učilnici, sanirane keramične stene v jedilnici, kabinet v starem delu stavbe, prelakiran parket v nekaterih učilnicah, sveže prepleskane stene v vipavski šoli. Na podružnicah so bili prostori bolj urejeni. Nas pa je čas prehitel pri menjavi hladilnega bloka v kuhinji, pri montaži aluminijaste stene v Podnanosu, nabavi garderobnih omaric za en razred... Tako, nekaj smo že, nekaj pa bomo postorili jeseni...

In stenske obloge v telovadnici pokajo, se pod udarci krušijo, električno napeljavo bomo morali obnoviti... pa še kaj bi se našlo.

Žal nas je letos manj kot lani, ponovno imamo samo en oddelek prvega razreda v Vipavi in kombinirane oddelke po vseh podružnicah.

Ko pomislim na september, se mi dozdeva, da je bil neznansko dolg in poln dejavnosti. V tem šolskem letu bomo sodelovali v projektu Leto kulture. Saj ne, da kulture doslej nismo spodbujali – le bolj pozorni bomo na različne vrste kultur: od govora, medsebojnih odnosov, do vseh vrst umetnosti. Tudi učencem s posebnimi potrebami bomo ponudili pestre in raznolike dejavnosti, petošolcem ure za ustvarjalno pisanje, vsem učencem pa različne interesne dejavnosti.

Načrtujemo še šole v naravi, skupne delavnice za učence in starše.

Sodelovali bomo s Pedagoško fakulteto iz Kopra in delo z učenci bogatili s spletom novih teoretskih znanj in naših pozitivnih izkušenj. Izboljševali tisto, kar čutimo, da zmoremo in znamo izboljšati. Velikih sprememb ne načrtujemo, šolski prostor ni mesto za hitre »pretrese«. V sedmem, osmem in devetem razredu izvajamo nivojski pouk pri slovenščini, matematiki in angleščini. Pripravljamo se na 5. razred devetletke. Težave pri sestavi urnikov ostajajo, tudi prevozi ostajajo tako, kot so bili – tu res nimamo boljših rešitev.

Izvedli smo že nekaj športnih dni (preizkuse plavanja, jesenske pohode, rafting) in kulturni dan v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Konec septembra je pomembno zaznamovala selitev podružnice Vrhpolje v Vipavo. Z mešanimi občutki utrujenosti, nostalgije, veselja, zaskrbljenosti, predvsem pa z odločitvijo, da bomo skupaj z učenci in starši vsi malo »stisnili zobe«, ker se novih prostorov in pogojev za delo vsi veselimo.

Pa še nekaj pohval: strokovnim delavcem šole, ki so se dobro pripravili na novo šolsko leto, vsem, ki ste pomagali pri selitvi podružnice Vrhpolje. Posebna pohvala velja tudi za naše devetošolce in učitelje, ki so prisluhnili glasbenemu programu Izgubljeni v operi v okviru kulturnega dne. Iz Zveze glasbene mladine Slovenije smo dobili dopis »...Bučni in topli aplavzi so segli do srca tudi nastopajočim v koncertni izvedbi opere Traviate: solistom, zboru, orkestru in dirigentu SNG Opera in balet Ljubljana, ki so bili nad mlado publiko zelo navdušeni. Mladi poslušalci so namreč z zanimanjem, radovednostjo in simpatijami spremljali operne odlomke...K vzdušju na matinejskem koncertu so prispevali tudi vaši učenci in učenka, zato vam in vašim učiteljem izrekamo iskreno priznanje za sodelovanje pri vzgoji mlade publike.«

Kdo se ne bi razveselil takega dopisa?

In kaj si že želimo v bodoče?

... da bi vse šolske stavbe ostale polne življenja,
polne zvokov, smeha in učenja...

Alenka Nussdorfer, ravnateljica

Pravljica učenca Vasja Prelca iz 3.b razreda je nastala v okviru mednarodnega projekta Pomladni dan na naši šoli v Vipavi.

Vojna

Na Zemlji so se leta 2095 celine skregale. Obstajala je nevarnost, da izbruhne nova svetovna vojna. V Združenih narodih niso več zmogli miriti sprtih držav, zato so ukazali, da se celine preselijo na druge planete. Na Pluton je odšla Severna Amerika, na Neptun Južna Amerika, na Uran Rusija, na Saturn Kitajska, na Jupiter Amerika, na Mars Azija in na Venero Afrika. Na Zemlji je ostala Evropa, le Nemčija je šla na Luno, ker je bila varnostnik zemlje.

Minilo je tisočletje. Ljudje na planetih so se spremenili, ker so bili tam drugačni pogoji za življenje. Pia je bila deklica, ki je živila na Zemlji. Rada je prebirala zgodovinske knjige. Sanjarila je, da ima bratrance na Luni. V sobi je imela teleskop, s katerim je vsak večer opazovala Luno. Nekega večera se ji je zdela Luna nenavadno razsvetljena, kot da bi bila v ognju. Pia se je prestrašila. Videla je eksplozije, zdelo se ji je, da sliši pokanje. Čez nekaj časa je videla, da proti Zemlji leti nekaj svetlega, kot bi bil zvezdni utrinek. Toda svetloba je postala močnejša vedno bližje Pijini hiši. Naenkrat je počilo in močno zapihalo. Na vrtu je pristala vesoljska ladja. Iz nje so prišla čudna bitja. Pia je slišala, da jo nekdo kliče. Odprla je okno in tri čudna bitja so prišla v sobo. Predstavili so se, da so Bim, Bam in Bom, njeni bratrance, ki prihajajo z Lune. Povedali so, da so Luno napadli prebivalci z Marsa. Hoteli so Luno uničiti, ker jim je ovirala pot na Zemljo. Bim, Bam in Bom so Pio prosili za pomoč. Vsi Zemljani naj v Luno vsak večer svetijo z zrcali. Zrcalna svetloba prebivalce Marsa zelo moti in poškoduje njihovo orožje.

Drugi dan je Pia vse sošolce povabila na zabavo. Vsakemu je naročila, naj s sabo prinese največje zrcalo. Na zabavo so prišli tudi Bim, Bam in Bom. Prestrašenim sošolcem so povedali o težavah na Luni. Ko se je znočilo, so skupaj odšli na vrt in zrcala usmerili proti Luni. Svetloba na Luni se je umirila.

Bim, Bam in Bom so bili veseli. Prinesli so čokolado, ki jo delajo na Luni, in skupaj so se zabavali do jutra.

Vasja Prelec, 3.b/ 8

Iz CUIO

NAŠI RAVNATELJICI ZDENKI FUČKI V SLOVO

Moč besede je neizprosna.

Moč besede, da pohvali,

moč besede, da graja in

moč besede, da tolaži.

Toliko je pomembnih stvari in zanimivih dogodkov v življenju človeka, o katerih bi lahko spregovorili in katere je prav ta isti človek zaznamoval s svojim značajem, humorjem in delom.

Gospa Zdenka Fučka se je rodila v Ljubljani pred 54 leti, nato pa odraščala v Kamniku, kjer je obiskovala osnovno šolo in gimnazijo.

Pred 28 leti je pričela svojo poklicno pot v Centru za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka Vipava kot specialna pedagoginja, saj jo je ljubezen pripeljala na Primorsko in tu si je ustvarila družino. Tako je zapustila ljubo Gorenjsko, kamor pa se je vedno rada vračala. Še pred tem se je kot absolventka filozofske fakultete zaposlila v

Zavodu za invalidno mladino v Kamniku, kjer je bila vzgojiteljica skoraj 3 leta.

Novembra, leta 1978, je prišla v Center in se zaposlila kot vzgojiteljica, ob delu je leta 1982 diplomirala in postala specialna pedagoginja. Že ob začetku službovanja je pri delu pokazala vse bogastvo svojih darov za pisanje, za literarno izražanje in to je z veseljem privzgjajala tudi zaupanim ji učencem.

Njena poklicna pot je bila premočrtna in usmerjena v delo z osebami s posebnimi potrebami, dve leti je bila vodja vzgoje. Leta 1995 je končala Šolo za ravnatelje, še prej, leta 1992, pa si je pridobila naziv svetovalka.

Po 15 letih službovanja kot učiteljica in vzgojiteljica je leta 1993 pričela z vodenjem Centra. V obdobju njenega ravnateljstva, od leta 1993 do leta 2005, je ustanova zelo napredovala, Center je posodobil programe, uvedel novosti in postal bogatejši za marsikatero pridobitev. Nadaljevala je začete programe in uvajala nove.

Pri svojem delu ravnateljice je imela ves čas posluš za ljudi, za otroke in njihove starše. Tudi v nas sodelavcih je znala poiskati tisto dobro, pravo, marsikatero je spodbudila k dokončanju ali pričetku študija. Mnoge mlajše sodelavce je prav ona spodbudila k nadaljnjemu izobraževanju. Pod njenim ravnateljstvom je Center ob pomoči sodelavcev pridobil nove programe, razširil svoje delovanje, tako smo zgradili terapevtski bazen, vzpostavili razvojni oddelek vrtca, program institucionalnega varstva odraslih.

Novi programi, ki so v Centru nastajali, so bili tudi odraz dobre delovne klime, katero je ravnateljica Zdenka znala vzpostaviti. Tako so bili ustvarjeni delovni pogoji, polni ustvarjalnega vzdušja ter vznesenosti, da skupno ustvarjamo prihodnost.

Mnogim učencem, njihovim staršem in tudi nam zaposlenim je znala prisluhniti, pomagati, usmerjati in tudi tako nam je dala več, nam je dala krila, da smo si želeli in upali...

Bila je aktivna članica tudi v raznih društvenih in strokovnih krogih, članica glavnega odbora Specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, društva defektologov Slovenije, predsednica Fibo sekcije. Bila je tudi članica komisije za Kurikularno preno in članica Področne skupine gibalno oviranih za vsebinsko preno vzgojno-izobraževalnih programov pri Zavodu za šolstvo. Za vse je imela čas, za zahtevno delo v Centru, strokovno delo, za druženje s prijatelji in svojo družino.

Žal je kruta življenjska usoda posegla v srečno življenje njene družine in vzela najstarejšega sina. Zakaj prav on, zakaj mi... so bila vprašanja, na katera ni nikoli dobila odgovora. Takrat, ko ji je bilo najbolj hudo, ko so se drugi naslonili na njena ramena, tudi takrat ni klonila, zbrala je vso potrebno moč, preostalo energijo in voljo, obrisala solze in peljala življenje svoje družine naprej. Tudi pri delu si ni prizanašala in ga je opravljala vseskozi zvesto in dobro. Pa vendar jo je ta kruta izguba zaznamovala za vedno, še je bila taka kot prej, toda njen smeh je postal redkejši, bolj zagrenjen, pogled otožen.

Nenadoma je med nas prišla novica o njeni bolezni in preprosto ni bilo več časa za radosti življenja, za upanje in prihodnost. Kljub hudi bolezni je ohranila vedrino in z zanimanjem spremljala vsa dogajanja v Centru, želela je zvedeti, kaj je novega, koliko je otrok, kaj pravijo zaposleni, kdo se je upokojil.

Skrb za zaupane učence in sodelavce je ohranila prav do konca svojega življenja.

Sledilo je obdobje izboljšanja, tako je prišla med nas dobra novica, da se ji je zdravje izboljšalo. Tako je po daljši odsotnosti prišla ponovno med nas, sodelavce in učence. Bila je še polna volje do dela, imela je moč, željo in upanje, da bi še poučevala, vendar ji je realnost narekovala, da počasi izpreže in upočasni svoj delovni tempo.

Tako se je po 12 letih ravnateljstva upokojila na polovični delovni čas in se vrnila na začetek svoje poklicne poti - k poučevanju, k učencem. Še vedno je bila tu, z nami, v svoji skupini in pripravljena sodelovati ter pomagati.

Smelo in navdušeno je sodelovala še pri vseh načrtih praznovanja 40 letnice Centra, saj je tudi sama s svojim delom, karakterjem in ožjo ekipo, zaznamovala zadnjih 12 let delovanja Centra.

Pod njenim vodstvom je Center postal prepoznaven tudi navzven, znan in uveljavljen v širšem slovenskem prostoru.

Želela, spodbujala in omogočala je, da smo se zaposleni s svojim strokovnim delom vključevali in povezovali z drugimi centri, zavodi, ustanovami ter šolami.

Vedno je delala v dobro otrok/ učencev, ki so se pri nas usposabljali, njihovih staršev in tudi nas - zaposlenih.

Njena širokogrudnost je omogočila generacijam otrok, da so spoznali kljub svojim telesnim in drugim omejitvam, ne samo Vipavsko, ampak tudi širšo Slovenijo, saj je spodbujala razna letovanja, kolonije, šole v naravi in izlete.

Danes je njena pot zaključena, zaključeni so tudi nekateri njeni načrti in projekti, drugi še tečejo ali jih bomo nadaljevali in zaključili drugi. To, kar ostane nam drugim, pa je zavest, da je bila dober človek, da je bila dobra ravnateljica in predvsem dobra, razumevajoča sodelavka.

Poklicno smo skupaj prehodili marsikatero pot in stezico, šli čez ozko brv spoznavanj in izkušenj, se včasih vračali na začetek, pa ponovno našli smer in odšli naprej. Tudi takšno je lahko življenje, polno presenečenj, vzponov in padcev, zmag in porazov. Pa vendar, človek gre naprej, v srcu pa ostanejo spomini na vse naše drage in ljubeče.

Naša nekdanja ravnateljica Zdenka je končala svojo tuzemsko pot, končala je svoje načrte. Za njo ostaja praznina in upanje.

Ponosni smo, da smo bili njeni sodelavci, prijatelji in znanci in se ob njej učili strpnosti, različnosti, prijaznosti, veselja in humorja. Takšno jo bomo ohranili v spominu.

*Mag. Erna Žgur,
ravnateljica*

HUMANITARNA AKCIJA NK VETERANI VIPAVA

V okviru tradicionalne Vipavske trgateve je tudi letos, v organizaciji NK Veterani Vipava in KS Vipava, potekala dobrodelna akcija zbiranja sredstev, ki je bila letos namenjena Centru za usposabljanje invalidnih otrok Janka Premrla Vojka Vipava.

V Centru JPV smo z velikim veseljem sprejeli novico, da smo bili letošnji izbranci tradicionalne, že 6. po vrsti humanitarne akcije NK Veteranov, tudi zato, ker je lansko leto Center praznoval 40-letnico svojega delovanja na področju vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami. To, da smo bili izbrani, kaže, da je Center vpet v življenje kraja in njegovih prebivalcev, predvsem pa, da je naše delo prepoznavno in cenjeno.

Organizatorji so ob pomoči domačinke in poslanke ge. Eve Irgl, zbrali zanimivo ekipo pravih ljubiteljev nogometa, članov Državnega zbora.

Prijateljsko nogometno srečanje med NK Veterani in zbrano vrsto nogometnih zanesenjakov iz vrst poslancev in njihovih strokovnih sodelavcev, se je odvijalo v času osrednje vipavske prireditve, v nedeljo popoldne. Na osrednjem nogometnem stadionu se je zbrala množica gledalcev, ljubiteljev nogometa ter ljudi dobre volje, ki so želeli sodelovati in pomagati. Nogometno srečanje so si ogledali tudi učenci Centra s svojimi spremljevalci.

Zbrana sredstva so bila namenjena Centru JPV za nakup posebnega prilagojenega motornega vozila (kombija), namenjenega prevozu oseb s posebnimi potrebami, zlasti za osebe s težjimi gibalnimi primanjkljaji. Akcija je ob pomoči članov NK Veterani pri iskanju sponzorjev potekala že od srede avgusta, skupni znesek tako sponzorske akcije kot tudi nedeljske nogometne tekme, je znašal preko 207.000,00 SIT.

Zbrana denarna sredstva se bodo uporabila za nakup kombija, katerega bo potrebno še predelati, tako da bo ustrezal potrebam oseb na invalidskih vozičkih. Posebnost kombija bo tudi v tem, da bo zaradi večje varnosti otrok in potreb po dodatni opori, opremljen s posebnimi varnostnimi H pasovi. Opremljen bo še z dvizžno ploščadjo, tako da ne bo potrebno dodatno presedanje otrok in

odraslih za nameščanje v kombi. Možno bo tudi odstraniti zadnje sedeže, tako da se bodo vanj zapeljale osebe na invalidskih vozičkih. Kombi bo lahko vozil vsak voznik z opravljenim vozniškim izpitom B kategorije.

Nakup takšnega prilagojenega vozila bo omogočil večjo mobilnost otrok s posebnimi potrebami, večjo in hitrejšo dostopnost do kraja samega in njegove okolice. Omogočil bo kratke učne sprehode v okolico Vipave in tudi potek učne ure v naravi, na prostem. Kombi se

bo uporabljal tudi za specialistične in druge kontrolne preglede ter napatitve otrok v zdravstvene ali rehabilitacijske ustanove. Z njim pa bomo tudi lažje vozili otroke na hipoterapijo.

Delavci Centra se ob uspešno zaključeni humanitarni akciji iskreno zahvaljujemo vsem dobrotnikom, znanim in tistim, ki so želeli ostati neimenovani, za njihovo dobrosrčnost in pomoč. Hvala vsem članom NK Veterani za tako uspešno in odmevno akcijo, s katero so, ne samo pomagali Centru pri nakupu vozila, ampak tudi popestrili s športnim dogajanjem tradicionalno prireditve Vipavske trgateve. Hvala tudi njihovim ženam, ki so poskrbele za sladke dobrote, s katerimi so razveselile tako gojence Centra kot tudi zbrane nogometaške zanesenjake.

*Mag. Erna Žgur,
ravnateljica*

Iz otroškega vrtca

TO SEM JAZ

Radoveden, razigran, ustvarjalen in včasih tudi nagajiv otrok.

Hodim v vrtec, kjer me sprejmejo takšnega, kakršen sem.

Sprejmejo mojo individualnost in drugačnost, me spoštujejo in mi preprosto dovolijo biti OTROK.

Želimo biti prijazen, ustvarjalen in varen vrtec, v katerem bodo odraščali srečni in zdravi otroci. Nuditi jim želimo bogastvo izkušenj in vzbujati otrokovo pozitivno samopodobo.

V enoti Vipava imamo 6 oddelkov, in to od najmanjših jasličnih otrok, do tistih največjih, ki bodo naslednje leto postali šolarji. Vsi zaposleni v našem vrtcu se trudimo uresničevati cilje in vizijo našega vrtca. Otrokom zagotavljamo bogato in spodbudno

okolje, kjer je na voljo mnogo izzivov in možnosti za potešitev njihovih potreb in želja. V rednem programu ponujamo otrokom vrsto različnih, zanimivih in ustvarjalnih dejavnosti iz vseh vzgojnih področij. Otroci v našem programu pridobivajo potrebne izkušnje, spretnosti in spoznanja, vendar bi bila ta izbira še kvalitetnejša, če bi imeli telovadnico, atrijske, igrišča, primerna igrala...

Zaposleni v vrtcu se zavedamo, da sta družina in dom tista osnovna celica, v kateri naj bi vsakdo doživljal življenje v svoji popolnosti; kjer je zavetje varnosti, ljubezni in sreče. Vrtec pa je za otroke drugi dom, ki to srečo in življenje dopolnjuje.

Naše delo temelji na tesnem sodelovanju s starši, saj se zavedamo, da lahko le skupaj ustvarjamo pogoje za otrokov vsestranski razvoj. Upošteevamo želje in potrebe staršev ter jih večkrat povabimo, da se nam pridružijo pri delu, ustvarjanju in veselem vzdušju.

Redni program poskušamo obogatiti z zunanji sodelavci na najrazličnejših področjih. Radi sodelujemo z okoljem, v katerem živimo in delamo in prav vsi so nam v veliko pomoč pri doseganju naših zastavljenih ciljev.

To so le drobci iz našega vrtca in naših prizadevanj. Pot, ki pelje k uresničevanju ciljev in vizije, ni vedno ravna in brez ovir. Vendar verjamemo, da je otroku vredno dati dobro, verjamemo vase in v svoje sposobnosti. Verjamemo, da smo na pravi poti, tudi na tisti, ki pelje do novega vrtca.

*Ingrid Šelj,
za vrtec Vipava*

Iz Lavričeve knjižnice

ČAS MINEVA, POLICE SE POLNIJO, PROSTORA ZMANJKUJE

Pred davnimi dvanajstimi leti, leta 1994, se je Lavričeva knjižnica Vipava preselila v nove velike prostore na Trg Pavla Rušta številka 6. Police so bile napol prazne. Povsod je bilo še veliko prostora za nove knjige.

Knjižnica je v stavbi kmalu dobila sosede. Teh se je seveda, kot vsakih dobrih sosedov, razveselila. Med prvimi je bila glasbena šola. Z njo je v stavbo prišlo še več otroškega smeha, petja in glasbe. Kasneje so se v stavbo priselila še različna društva, politične stranke, računovodski servis in še kdo. Čas je hitro mineval in nove police v knjižnici so se polnile. Knjižničarko Jolando Koloini, ki se je upokojila, je zamenjala Martina Zalar.

V knjižnico smo dobili računalnik, ki se je članom knjižnice zdel v začetku kot hud policaj, saj je na listek napisal »knjige vrniti do«: .... Kar naenkrat je bila tu kazen, če si knjige pozabil prinesiti nazaj. No, pa saj se ljudje vsega navadimo. Zdaj se vam zdi to prav koristno, saj pove tudi, kdaj bo knjiga prišla nazaj v knjižnico in če bi jo res radi prebrali, jo lahko tudi rezervirate,

Nova tehnologija je terjala tudi drugačno izposojevalno mizo. Nič več nismo potrebovali prostora za kartoteko bralcev in izposojevalne kartone. Dobili smo novo svetlo mizo.

Novost, ki se je niste vsi razveselili, pa je bil tudi poletni urnik. Žal, drugače ne gre.

Čas je hitro tekkel naprej, prišlo je leto 2005 in prav je, da vam o tem letu povemo kaj več.

Leto 2005 v knjižnici

Odprtost knjižnice

Knjižnica je bila v letu 2005 za uporabnike odprta 483 ur in 30 minut. V juliju in avgustu je veljal poletni urnik, ko je bila knjižnica ob petkih zaprta.

Letni urnik:

ponedeljek: 9.00 - 12.00
sreda: 15.00 - 18.30
petek: 12.00 - 16.00

Poletni urnik:

ponedeljek: 9.00 - 12.00
sreda: 15.00 - 18.30
petek: zaprto

Delo z uporabniki

Za odrasle je še vedno aktualna Polica za starše, ki je nameščena tik nad polico, na kateri uporabniki najdejo knjige z velikimi tiskanimi črkami, namenjene otrokom, ki se učijo brati. Najpogostejši uporabniki knjig s te police so mame, učiteljice in vzgojiteljice. Na njej najdejo knjige s področja vzgoje, razvoja otrok in psihologije.

Ker poskušamo biti aktualni in slediti dogajanjem v svetu, smo leto 2005 začeli z Mesecem literature iz azijskega sveta, ko smo odraslim bralcem še posebej ponujali literaturo japonskih, kitajskih in indijskih avtorjev. Nadaljevali smo z avtorji, ki prihajajo iz muslimanskega dela sveta, pa z Mesecem južnoameriške literature in Mesecem nordijske literature, ko smo ponujali švedske, danske in norveške avtorje.

Med počitnicami smo z akcijo prekinili, saj takrat bralci pogosto iščejo lažje branja za na plažo, knjigo ki so si jo že dolgo želeli prebrati, pa jim to zaradi pomanjkanja časa še ni uspelo. K nam pogosto prihajajo s seznamami knjig, ki so jim jih priporočili prijatelji ali pa so jih našli v časopisu med seznamami najbolj branih knjig. Police pa se hitro praznijo.

Po počitnicah smo Mesec literature nadaljevali še s češko in ameriško literaturo.

Ob pomembnih obletnicah smo pripravili razstave o določenih avtorjih. Njihove knjige smo vam še posebej ponudili v branje.

Razstave, ki smo jih pripravili:

Svetlana Makarovič	otrokom
Umrli je Janez Bitenc	otrokom
Dim Zupan	otrokom
Polonca Kovač	otrokom
23. marec, dan meteorologije	otrokom
Srečko Kosovel	za vse
200-letnica rojstva H.C. Andersena	otrokom
Umrli je Janez Pavel II.	odraslim
Bogdan Novak	otrokom
Shakespeare	odraslim
Maja Novak	odraslim
Ivo Zorman	odraslim
Janja Vidmar	otrokom
Ivan Sivec	otrokom
Ciril Zlobec	odraslim
Nagrado Kresnik je dobil Alojz Rebula	odraslim
Dane Zajc -Levstikova nagrada za življ. delo	za vse
Zbirka Zlata ptica	otrokom
Tone Pavček	za vse
Vinko Moderndorfer	odraslim
Feri Lainšček	odraslim
Božo Kos	otrokom

Za otroke vsak mesec, razen čez poletje, pripravimo Uganko meseca. Tako smo v letu 2005 zastavili 10 ugank in prejeli 133 rešitev. Uganke največ rešujejo otroci od 3. do 7. razreda.

Več rešitev dobimo, če je uganka zastavljena v obliki križanke ali pa je zelo lahka.

Vsako sredo, razen med počitnicami, za otroke od 3 let naprej pripravimo Uro pravljic. Izvajajo jo prostovoljke, kot obliko izvenšolske dejavnosti. V šolskem letu 2005/06 je z nami sodelovalo 6 deklet: Maja Štefin, Maja Klemše, Mateja Klemše, Ana Papež, Nina Česen in Nataša Hadalin. Uro pravljic smo izvedli 26 krat, obiskalo pa jo je 152 otrok.

Otrokom smo ponudili v reševanje Slovenski knjižni kviz, a ni bilo velikega odziva. Rešitve je oddalo samo nekaj otrok, saj v šoli rešujejo kviz skupinsko po razredih.

Organizirano, z namenom spoznavanja knjižnice, so nas obiskale 3 skupine iz vrtca. Skupaj 51 otrok. Redno pa nas obiskujeta skupini s starejšimi otroki in si izposodita nekaj knjig. Knjige vsakokrat izbere druga trojica otrok.

Novosti v knjižnici

Ob prazniku slovenskih splošnoizobraževalnih knjižnic smo za uporabnike dobili računalnik za brskanje po internetu. Uporaba interneta je brezplačna.

Dokler ga nismo namestili na posebno računalniško mizo in ustvarili računalniškega kotička, je računalnik sameval. Počasi pa se uporabniki knjižnice nanj navajajo.

S sofinanciranjem Krajevne skupnosti Vipava smo prišli v mesecu decembru tudi do novih oken.

*Martina Zalar,
knjižničarka*

Iz društev

Pozdrav iz podstrešja

S pričetkom šolskega leta v našem društvu zopet organiziramo ustvarjalne dejavnosti za vse generacije. Vse našteje aktivnosti potekajo v prostorih Društva za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje v Stari šoli v Vipavi in so popolnoma brezplačne. Za nadaljnje informacije pokličite navedene telefonske številke.

GOKART

Otroci do 12. leta starosti se lahko tudi letos preizkusijo v hitrostni vožnji kot vozniki majhnih gokartov. Za varnost otrok je poskrbljeno.

ob nedeljah od 14h-16h

Animatorja: Aleks Semenič, Miloš Tutuš

Info: 031 817 968 (Aleks)

ŠAH

Vsi ljubitelji strateških iger, tisti, ki radi tuhtate in tisti, ki igrate šah le za zabavo, lepo vabljeni v naše društvo, kjer organiziramo delavnico šaha!

ob petkih od 18h-19h oziroma od 17h-18h

Animatorja: Monika Fajdiga, Štefan Naglost

Info: 031 880 228 (Monika)

AEROBIKA

Bomo lepi, bomo fit!

ob četrtek ob 20h

Animatorja: Alenka Rehar, Melita Štrancar

Info: 031 236 016

IGRALNICE

Prisrčno vabimo vse otroke, ki se radi igrajo v družbi in med prijatelji!

ob sobotah od 15.30-17h

Animatorji: Špela Bizjak, Nika Kovačević, Anastazija Andlovic

Info: 041 814 401 (Nika)

ANGLEŠČINA ZA OTROKE

ob sobotah od 15.30-17h

Animatorji: Špela Bizjak, Nika Kovačević, Anastazija Andlovic

Info: 041 814 401 (Nika)

POTOPISNA PREDAVANJA

Za vse, ki radi spoznavate tuje pokrajine in drugačne kulture prek pripovedovanja drugih, bomo tudi letos poskrbeli z zabavnimi, zanimivimi in poučnimi obiski pustolovskih gostov.

priložnostno, ob sobotah

Animator: Maja Rehar

Info: 041 921 042 (Maja)

LITERARNI VEČERI

Vljudno vabljeni vsi, ki uživate ob prebiranju poezije ali proze ter spoznavanju znanih ali manj znanih literarnih ustvarjalcev!

priložnostno, ob sobotah

Animator: Polona Puc: 041 484 915 (Polona)

RAZSTAVE

Za vse, ki radi profesionalno ali zgolj ljubiteljsko ustvarjate: likovna dela ali pa se ukvarjate s kiparstvom ali fotografijo, ste glasbeno ali kako drugače nadarjeni, vam društvo ponuja svoje prostore za razstavljanje svojih del in poskrbi za otvoritev razstave.

priložnostno, ob sobotah

Animator: Maja Rehar

Info: 041 921 042 (Maja)

Društvo vabi vse mlade, ki bi želeli sodelovati pri skupnih projektih in popestriti dogajanje našega društva. Dobrodošli predvsem tisti, ki imate radi skupinsko delo, uživate v zabavni kulturi in druženju ter predvsem imate sveže ideje. Pri nas lahko ustanovite svoj krožek ali začnete lasten projekt ali pa pomagate pri zgoraj naštetih dejavnostih.

*Maja Rehar,
predsednica društva RP*

18. SREČANJE UPOKOJENCEV SLOVENIJE V MOZIRJU

29. junij letos

To res ni bil čisto navaden dan. Člani DU Vipava smo se tega dne zelo veselili, kajti vedno je na srečanjih upokojencev prisrčno in lepo. Srečaš stare prijatelje in znance, obujaš spomine, skratka, pozabiš na vsakdanje tegobe. Tega zadnjega srečanja v četrtek smo se še prav posebno veselili, ker smo se namenili, da po končanem programu preostanek dneva preživimo v lepem naravnem okolju krajinskega parka Golte.

Prijetno razpoloženi smo se z nihalko pripeljali do hotela Golte. Sprehodili smo se do lepo urejenega alpskega vrta in uživali ob čudovitem razgledu po Savinjski dolini. Vrnili smo se do sedežnice in se odpeljali proti vrhu Medvedjaka. Kar nekaj je bilo takih, ki smo se prvič peljali s sedežnico. Doživetje je bilo res prelepo. Ker se je na vrhu nebo pooblačilo, nismo šli do kočice Trije ploti in jezera, pač pa smo se takoj vrnili proti hotelu. Prav malo je manjkalo do pristanka, ko se je ob pol štirih naprava ustavila. Vendar smo bili prepričani, da ni nič hudega, saj se je nekajkrat ustavila za trenutek tudi, ko smo se vzpenjali. Po polurnem mirovanju smo v dolino sporočili ostalim našim članom, ki so ostali spodaj, da bomo malo bolj pozni kot smo načrtovali. Gospa dva sedeža za mano je po mobilnem telefonu sporočila svoji hčeri, kako lep dan preživlja in da izredno uživa. A glej ga zlomka, takoj za tem so že padle prve kaplje in vedno bolj je deževalo. Minila je ura in bili smo že mokri, pojavila se je megla in ni bilo videti niti sedeža pred seboj. Po dveh urah visenja se je megla umaknila. Nemo in nemočno smo zrlji proti hotelu, od koder je bilo slišati smeh in razigrano glasbo. Nihalka je prihajala in odhajala, kar je dokaz, da poročanje o izpadu elektrike

Člani DU v Mozirju

dogajati. Gasilci so dobili prvo obvestilo ob 18.15 in so res hitro prišli na kraj dogodka. Okrog 19h se je začelo reševanje.

Rada bi opisala reševanje, kot sem ga doživljala, vendar se ne da, kajti ti srčni fantje so bili tako požrtvovalni, prijazni in hitri, da ni moč povedati. Zdeli so se mi kot angeli. Če govorim v svojem imenu, moram povedati, da sem se sedaj, pri 69 letih, prvič spuščala po vrvi, a me ni bilo niti malo strah, tako sem jim zaupala in mislim, da prav tako ostali, in to pove veliko. Ob povratku na trdna tla so nas prijeli, kajti od podhladitve so nam noge odpovedale. Vsakega so oblekli v plašč in odpeljali do reševalne postaje v hotelu. Tu smo bili tudi presenečeni, kajti čakala nas je ekipa zdravnikov in medicincev, ki so nam nudili res najboljšo prvo pomoč. Ogrela so nas že s svojo srčnostjo in prizadevnostjo. Tu moramo pohvaliti še osebje hotela, ki nam je postreglo z vročim čajem in poskrbelo, da nismo bili lačni. Malo pred 23. uro smo dobili še oblačila od RK. Tako so nas suhe in ogrete gasilci odpeljali do našega avtobusa.

Vsem gorskim reševalcem, jamarjem, gasilcem PGD Mozirje-Nazarje-Rečice ob Savinji, medicinski ekipi, osebju hotela Golte in vsakomur, ki je kakorkoli pomagal, se prisrčno zahvaljujemo. Gostišču »Vid« pa iskrena hvala za razumevanje.

Vida Bajec

Med neurjem na pokvarjeni sedežnici

IPAJSKA V LUMBINU

Pevci Komornega zbora Ipavska smo konec avgusta obiskali francosko mesto Lumbin (je okrog 20 kilometrov oddaljen od večjega središča-Grenobla) in tako vrnili obisk Lumbinčanom, članom kulturnega društva Yulka, ki smo jih gostili v mesecu juliju.

Po dvanajsturni nočni vožnji smo v petek, 25. avgusta dopoldne prispeli v bližino Grenobla, kjer so nas čakali predstavniki naših gostiteljev. Po prisrčnem pozdravu ob ponovnem srečanju smo

nadaljevali pot do Grenobla, mesta z okrog 300 000 tisoč prebivalci, po katerem se vije reka Isere, dolino pa z obeh strani obdajajo mogočni vrhovi Zahodnih alp.

Nad mestom se dviga stara trdnjava, ki je dandanes le še izjemno priljubljena razgledna točka, s katere se odpira čudovit pogled na mesto in okoliške vrhove z Mont Blancom v ozadju.

S padalom nad Lumbinom

Do trdnjave se lahko povzpne na različne načine, peš po stopnicah, z avtomobilom,...Naši gostitelji so se odločili za gondolo v obliki prozorne krogle, ki ponuja lep razgled na mesto in malce zadrzne grlo tistim, ki raje uživamo na trdnih tleh.

Po »spustu« smo se za kratek čas pomudili v mestnem parku, kjer smo v paviljonu namesto pihalne godbe zapeli pesem ali dve, pojedli, kar nam je še ostalo v popotni torbi, se zapeljali mimo nakupovalnega središča in nadaljevali pot proti Lumbinu.

Približno 2 kilometra pred ciljem smo se ustavili še v Crollu, kjer so nam gostitelji pokazali novo glasbeno šolo, ki se ponaša z veliko dvorano, na katero so še prav posebej ponosni, mi pa smo jo seveda takoj tudi preizkusili.

Končno smo že malce utrujeni prispeli v Lumbin, kjer so nas že čakale družine, ki nas bodo prenočile. Potem, ko smo se porazdelili in se spoznali z našimi gostitelji, smo se odpravili na njihove domove, kjer smo odložili našo

prtljago in se poskušali malce bolj spoznati (tudi z mimiko in rokami, če ni šlo drugače), nato pa je že sledilo uvodno družabno srečanje v njihovi dvorani, kjer nas je pozdravil in nagovoril lumbinski župan g. Faiella. Temu so sledili še drugi pozdravi in nagovor predstavnika naše občine g. Marjana Furlana. Večer se je nadaljeval v sproščenem vzdušju ob hrani in pijači, s pesmijo ter zvoki harmonike, za katere je poskrbel naš pevec Blaž.

V soboto dopoldne nam je gospod Marcel Fakhoury-zgodovinar in novinar predstavil mesto in njegovo zgodovino. Po njegovem predavanju smo se sprehodili do cerkve, da smo si ogledali in preizkusili prostor, v katerem naj bi zvečer imeli koncert.

Naše druženje smo nadaljevali z vzponom po železniški vzpenjači (to je bila spet zanimiva izkušnja, saj ta proga na nekem delu doseže 82% nagib in je bil pogled navzdol zame precej strašljiv in manj veličasten) na masiv, ki se dviga nad mestom in se na vrhu razširi v poseljeno planoto, namenjeno zlasti turizmu, na njej pa je tudi bolnišnica. Predvsem pa je to mesto odlično odskočišče za ljubitelje jadralnega padalstva in resnično človek ob pogledu v zrak vedno zasledi množico padal, ki jadrajo nad dolino. O tem, da je ta šport zelo pomemben za področje Lumbina, nam govori podatek, da Lumbin vsako leto v mesecu septembru prireja svetovno prvenstvo v jadralnem padalstvu, ki privabi množico navdušencev.

Kmalu smo se prepričali, da teh ljubiteljev ne manjka tudi v našem zboru, saj se jih je kar nekaj pogumno odločilo za jadranje z inštruktorjem oz. v tandemu, kot se temu menda reče.

Za večino je bila to prva in seveda zato nepozabna izkušnja.

Medtem ko smo mi navdušeno bodrili pogumne padalce, so naši gostitelji razprostrli odeje po travniku in pripravili prostor za piknik. To pomeni, da smo iz

Skupaj z našimi gostitelji za slovo

nahrbtnikov potegnili, kar so nam družine pripravile in si dobrote bratsko delili in izmenjevali. Vreme nam žal ni pustilo, da bi v popolnosti uživali »siesto«. Droben, toda vztrajen dež nas je pregнал v dolino, kjer pa nas je že pozdravilo sonce.

Kmalu smo se morali zbrati v cerkvi, da smo preizkusili z domačim ženskim zborom skupno pesem. Tisti, ki smo stanovali v bližini, smo si privoščili malce osvežitve, si naredili naša »slavnostna oblačila« in se napotili proti cerkvi, kjer so se ljudje pridno zbirali in povsem napolnili cerkev.

V prvem delu se je predstavil domači zbor, nato pa smo zapeli še mi in se predstavili z domačim in tujim sakralnim programom. Večer je lepo uspel, poslušalci so bili navdušeni in nam stoje ploskali. Svoje navdušenje nam je izrazila tudi predstavnica slovenske ambasade iz Pariza, ki se je prav zaradi prizadevnosti gostiteljev, ki so našo ambasado obvestili o našem prihodu v Lumbin, udeležila našega koncerta in nam obljubila, da si bo po svojih močeh prizadevala, da bi lahko nekoč zapeli tudi v francoski prestolnici.

Večer se je nadaljeval v nam že znani dvorani, kjer so nam naši prizadevni gostitelji pripravili za te kraje tipično jed (krompir z nekakšnim sirom in klobase v zelo začinjeni omaki).

V nedeljo dopoldne smo se odpeljali v bližnji Croll, kjer smo se ustavili na nedeljski tržnici in s petjem razveseljevali mimoidoče. Proti poldnevu smo se vrnili nazaj v Lumbin, kjer nas je že čakalo kosilo z jedmi na žaru. Zadovoljni in siti smo se počasi poslovili od naših izjemnih gostiteljev in se odpravili proti domu.

Lahko rečem, da je večini to druženje pomenilo svojevrstno doživetje in vsaj za nekaj časa v nas pustilo občutek toplote, sprejetosti in notranjega zadovoljstva. Upam, da se bo to medsebojno sodelovanje še nadaljevalo in se dokončno potrdilo s podpisom listine o pobratenju.

Martina Vrčon

VRHPOLJSKO-VIPAVSKI GODBENIKI NA TEKMOVANJU V SCHLADMINGU

V petek, 14. in v soboto, 15. julija 2006 se je na nadvse prestižno tekmovanje MID EUROPE odpravilo 60 godbenic in godbenikov KD Pihalne godbe Vrhpolje-Vipava.

V petek smo izvedli samostojni promenadni koncert v centru mesta, v soboto pa se je naša godba, najmlajša po ustanovitvi, kot prva v svoji kategoriji razvrstila na velikem odru šladmingske koncertne dvorane. Podpisani, kapelnik oz. dirigent, sem ansambel uro pred tekmovanjem zbral, nagovoril in uglasil; še enkrat preigral tekmovalni spored in dekleta in fante pospremil v zaodrje. Uspel sem jim vdahniti pozitivne energije in odgovorne sproščenosti. Vedel sem, kam jih peljem in kaj nas lahko doleti... V svoji poklicni karieri sem stopal enajstič z dirigentsko paličico pred strokovno žirijo - slednjič pa že petič pred mednarodno strokovno komisijo - najstrožjo doslej!

Naša godba se je doma, pred svojo izredno naklonjeno publiko, ki je množično obiskala zadnja dva božično-novoletna koncerta in oba poletna samostojna koncerta IMAGO SLOVENIAE / PODOBA SLOVENIJE, izvrstno uveljavila. Formalno smo še zmeraj v IV. težavnostni stopnji, saj po prvih dveh letih

nove, mlade pihalne godbe na 24. tekmovanju Zveze slovenskih godb 2004 nismo še uspeli s prebojem v višjo, III. težavnostno kategorijo, ker smo si priigrali »le« 90% točk – za napredovanje pa bi jih potrebovali 95/100. Godba pa je rastla in vzhajala, zorela kot dobro vipavsko vino in zato sem ob letošnjem novem letu začel vzpodbujati UE godbe, predsednika Dušana Tomažiča in vse

godbenike k prijavi na to prestižno evropsko tekmovanje v mondenem avstrijskem športno-turističnem centru Schladmingu. Po pripovedovanju mojih uveljavljenih kolegov-kapelnikov je uspešen nastop domače pihalne godbe na tako uveljavljenem (osrednjem) poletnem evropskem festivalu-tekmovanju laskavo priznanje vsem akterjem, ki pripomorejo svojim godbenicam in godbenikom k »romanju v godbeniški Lourdes«.

Moji godbeniki so bili odlični – zlati, saj mi tako ubrano, taktirki zvesto in muzikalno doslej še niso zaigrali. Z odra

so sestopali zadovoljni in nasmejani! »Kapelnik, kaj pa ocena, točke?« Dvema, trem sem odgovoril, da so za nas zaenkrat točke le še v Mercatorju ali v SPAR-u, saj sem vedel, da v tako hudi konkurenci, pred tako zahtevno žirijo, lahko na tihem pričakujemo »bron« in nisem se motil. Sicer pa, nastopili smo v C-kategoriji, v kategoriji mladih pihalnih orkestrrov v starosti do 30 let, brez najetih profesionalnih substitutov, zato sem izredno zadovoljen.

Drugo leto, maja 2007 bom z veseljem popeljal moja dekleta in fante na 27. tekmovanje ZSG, saj smo se pravkar v Schladmingu potrdili, da že sodimo med slovenske pihalne godbe te težavnostne stopnje. Kaj več kot to pa v naslednjih letih niti ne gre načrtovati, saj za preboj navzgor v II. ali celo I. težavnostno stopnjo zaenkrat še ne vidim realnih možnosti, niti nima smisla sanjariti o sinfoničnem pihalnem orkestru, kakršne smo poslušali.

Bolj me skrbi dejstvo, da večina naših mladih godbenic in godbenikov ne namerava več nadaljevati učenja svojega glasbila na glasbeni šoli. Znanje štirih razredov posameznega glasbila z oddelka za pihala in trobila je pač preskromno za še višji kakovostni vzpon pihalne godbe. Pa o tem kdaj drugič in kje drugje.

Vsem članom UO društva, staršem godbenikov, sponzorjem, vrhpoljskemu župniku in g. županu vsa priznanja in zahvala za nesebično pomoč, ki sem je bil deležen pri delu z mladimi godbeniki in vsestranski podpori, da smo se lahko udeležili tekmovanja na tem vrhunskem tekmovanju MID Europe in spoznali svoje pravo mesto med uveljavljenimi slovenskimi in evropskimi pihalnimi orkestri.

Da, med Podnanosom in Budanjami smo dokazano »zlati«, za kaj več bo pa treba še vaditi in vaditi. Kljub vsemu: čestitke vsem mojim godbenicam in godbenikom!

Leander Pegan, kapelnik

* * *

NEPOZABEN VEČER OB ZVOKIH FLAVTE IN KLAVIRJA

Za Vipavce je september eden od najlepših mesecev, trgategv pa eno od najljubših kmečkih opravil. Po celoletnem trudu in naporu, ki so ga posvetili trtam, vinogradniki pobirajo sadove svojega dela. Žlahtna kapljica dobrega vina jim daje zavest, da se je delo v vinogradu splačalo in jih spodbuja, da se že v pozni jeseni ali zimi vrnejo v vinograd in ga z obrezovanjem pripravijo za naslednjo letino. Ob vinogradnikih se sladkega grozdja in mošta veselijo mladi in stari, otroci in

obiralci grozdja, po svetem Martinu pa ljubitelji rujnega vipavca. Vsako delo namreč, opravljeno s skrbjo in ljubeznijo, prinaša veselje tistim, ki se z njim ukvarjajo in tistim, ki so deležni sadov tega dela. Prav v času trgatve na Vipavskem smo v četrtek, 21. septembra, imeli priložnost prisluhniti samostojnemu koncertu sester Jane in Mete Fajdiga, doma iz bližnjih Lož. Obe sta dijakinji ŠGV. V Kulturnem domu v Vipavi sta pripravili koncert za flavto in klavir in tako predstaviti sadove dolgoletnega dela na glasbenem področju. Jana igra flavto že deset let in se izpopolnjuje pri prof. Karolini Šantl Zupan v Ljubljani, mlajša Meta pa igra klavir osem let in nadaljuje učenje pri prof. Heleni Plesničar v Ajdovščini. Ker so redni nastopi običajno v glasbeni šoli, za Jano v Ljubljani, sta se s tem koncertom želeli predstaviti v domačem okolju, v Vipavi. Skladbe za koncert sta izbrali že v mesecu avgustu in se nanj, ob sodelovanju obeh mentoric, tudi skrbno pripravljali. Na vaje sta hodili dvakrat na teden v Ljubljano, enkrat

pa v Gorico. Predstavili sta se z naslednjim pestrim programom: G. Ph. Telemann: Fantasie v a-molu za flavto solo, J. S. Bach: Sonata v C-duru, J. Mouquet: La Flute de Pan, F. Doppler: Andante in Rondo za dve flauti in klavir (drugo flavto je igrala prof. Karolina Šantl Zupan), C. Chaminade: Concertino, F. Borne: Fantasie Brillante na temo iz opere Carmen.

Dvorana Kulturnega doma v Vipavi se je napolnila do zadnjega sedeža, kar zadnje čase ob podobnih dogodkih ni ravno običajno. Domači, prijatelji, znanci obeh glasbenic so očitno pričakovali dobro glasbo. Meta in Jana sta se vsem oddolžili z izvrstno in občuteno izvedenim programom. Čarobnih zvoki flaute ob klavirski spremljavi so poslušalce zazibali v svet velikih glasbenih mojstrov in odkrivali bogate razsežnosti obeh instrumentov. Navdušeno ploskanje po vsaki skladbi in ob koncu koncerta je potrdilo, da sta Jana in Meta s svojim izvajanjem prepričali občinstvo z dobro glasbo in verjamem, da od obeh, ob nenehnem izpopolnjevanju, lahko v bodočnosti pričakujemo še več.

Takih koncertov, ki bi presegali produkcijo glasbenih šol, je v Vipavi malo, zato je bil ta koncert prijetna osvežitev na kulturni vipavski sceni. Upamo le, da bomo Jano in Meto še lahko poslušali v Kulturnem domu, pa ne le njiju, ampak tudi druge mlade umetnike iz Vipave in okolice, ki so vsaj del svojega življenja posvetili umetnosti. Prenovljeni Kulturni dom čaka.

Andrej Vovk

ZA DOM IN DRUŽINO

PRVIH STO LET ANGELE NUSDORFER

V Sloveniji je okrog 120 ljudi, ki imajo sto in več let. Med njimi z veliko večino prevladujejo ženske, saj je razmerje kar 9 proti 1. Na vprašanje, zakaj je tako, obstaja veliko odgovorov, nekateri menijo, da so preprosto bolj vzdržljive in vztrajne, vsi pa se strinjajo, da imajo velik pomen geni. Dejstvo je, da se pričakovana življenjska doba vztrajno daljša in za prihodnje generacije naj bi veljalo, da 100 let ne bo več izjema.

»Naj vam bo дано živeti v nezanimivem času,« je kitajski blagoslov novorojenim otrokom, s katerim jim želijo mirno življenje. Otroku, ki se je pri nas rodil v začetku dvajsetega stoletja, bi takšne želje izrekli zaman. Razburkano in novosti polno je bilo tudi življenje mame, none in pranone Angelce.

Rodila se je 24. septembra leta 1906 mami Frančiški in očetu Antonu Bolčini. Zgodnje otroštvo je preživela v številni družini, imela je tri brate in štiri sestre, a pomanjkanja ni trpela, saj je bila družina premožna.

Življenje na začetku prejšnjega stoletja je bilo zanimivo, malo pred noninim rojstvom sta recimo brata Wright prvič poletela z letalom, avtomobili so v svetu postajali vse bolj priljubljeni, ladje vse večje – ko se je potopil slavni Titanic, je imela nona komaj 5 let. Čudne stvari so se dogajale v umetnosti, enako zapleteno kot Picassove slike pa je bilo tudi oblačenje, predvsem žensk.

V času, ko bi morala nona Angelca v šolo, je tudi pri nas divjala prva svetovna vojna, zato ji v šolo ni bilo treba. V šoli so bili ranjenci, za katere je skrbel tudi njen oče, ki je bil sanitarec, ona pa pravi, da se je brati in pisati naučila sama, s pomočjo mlajšega brata Toneta.

Po prvi svetovni vojni je razpadla prva izmed mnogih držav, v katerih je nona Angelca živela, Avstro-Ogrska, naše ozemlje pa je po pogajanjih najprej države Slovencev, Hrvatov in Srbov in potem kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev po Rapalski pogodbi leta 1920 pripadlo Italiji. Nona Angelca je imela 14 let.

Nekako v tem času ali še malo prej, se je z Gore preselila v Vrhpolje, kjer je v hiši svojega *nonota* živela pri sorodnikih, vendar je kmalu s trebuhom za kruhom šla služiti v Trst. Tam je pod več gospodarji živela in delala 15 let, služila je kot služkinja tržaške gospode. Spomnimo se, da je bil to čas najhujše fašistične represije, čas požiga slovenskega narodnega doma in bazoviških žrtev in da biti Slovenka v Trstu gotovo ni bilo enostavno.

V Vipavsko dolino se je nona Angelca za stalno vrnila pri 32 letih, ko ji je bilo služenja dovolj. Rada se spomni, da je v tem času veljala kar za lepoticco, lepo

pa se rada uredi še danes. Svojega moža Viktorja Nusdorferja je poznala že od prej, doma je bil iz Dupelj in od Angelce tri leta mlajši, vendar je Angelca vseeno že 24 let vdova.

Po poroki časi niso bili najlepši, ozemlje je bilo še vedno pod Italijo in vladala je revščina. Angelca in Viktor sta skupaj z vse več otroki nekaj časa živela kot najemnika na Zemonu, končno pa sta se preselila v Vrhpolje, v hišo, kjer je Angelca nekaj časa živela že kot otrok in kjer živi še danes. Nono Viktor je delal na žagi v Vipavi, vozil je s konjem deske okoli, nona Angelca je bila gospodinja. Življenje pa ni z leti postajalo nič lažje, leta 1941 se je začela druga svetovna vojna, ko je bilo še posebno hudo. Spominja se, da je bila vse večja družina večkrat lačna kot sita. Po koncu vojne je ozemlje, na katerem je zmeraj živela nona Angelca, pripadlo še eni novi državi, stari Jugoslaviji. Po vojni je bilo malo bolje, pravi, otroci so odraščali in se počasi odselili od doma.

Leta 1991 je pri 85-ih letih dočakala rojstvo nove države, samostojne Slovenije. Prešteti vse valute, ki jih je nona Angelca v svojem življenju zamenjala, naštetni vse spremembe, ki jih prinese 100 let, bi bilo izredno zahtevno delo. Naj omenim samo, da v času njene mladosti niso imeli elektrike in tudi ne vseh naprav, ki so nanjo priklopljene. To so bili časi brez luči, hladilnika, pralnega stroja, da o pomivalnem stroju, televiziji, radiu, internetu niti ne govorimo. Bili so to časi konjev, koles in motorjev, avtomobili so bili luksuz.

Nona Angelca je rodila devet otrok in pravi, da so včasih vsi pravili, da je treba imeti veliko otrok in da, če ni otrok, ni nič. Spominja se, da je bilo z njimi veliko dela. Prva je na svet prišla Vera leta 1932, nato pa je v 11 letih, od 1939. do 1950. sledilo še osem otrok: Viko, Marjo, Edo, Joža, Vida, Bernard, Dana in Draga. Edo in Vida sta zaradi bolezni umrla še zelo majhna, vsi ostali pa so si ustvarili lastne domove in družine in tako ima danes 15 vnukov starih od 24 do 49 let in to število je po vsej verjetnosti končno, in tudi 17 pravnukov, starih od 1 do 25 let. Pravnukov bo gotovo še več, prav tako pa še pričakuje prvega prapravnuka.

Danes ima vsega dovolj. Živi v miru in pravi, da ji nič ne manjka. Le čas ji počasi teče. Kako ji je uspelo? Nona Angelca ne mara preveč govoriti o svoji preteklosti in pravi, da recepta za dolgo življenje nima. Vendar vsi vemo, da je trmasta in vztrajna in da vedno doseže tisto, kar hoče. Mogoče je v tem, in seveda v genih recept, ki ga iščemo.

Kakorkoli že, Angelca ni stara, o tem noče niti slišati. Ima samo 100 let.

Lepo praznovanje rojstnega dne je imela v nedeljo, 24. septembra 2006. Uvod v praznovanje je bila podoknica vrhpoljskih mož v soboto zvečer. V nedeljo dopoldne smo se ob njenem visokem življenjskem jubileju zbrali njeni najbližji in sovaščani pri slovesni sveti maši, ki jo je daroval vrhpoljski župnik Jožko Berce. Na poti proti cerkvi so ji voščili sosedge. Stoletnica je namreč precejšen del poti od doma do cerkve šla peš. Ob koncu maše so ji čestitali predsednik Krajevne skupnosti Vrhpolje, načelnica Upravne enote iz Ajdovščine in župan Občine Vipava. Pred cerkvijo ji je zaigrala Pihalna godba, ki je sodelovala tudi pri maši.

Nona Angelca svojih 100 let sprejema z veseljem in vedrino. Sončna jesenska nedelja na njen stoti rojstni dan je to potrdila.

Vnukinje

KJER JE SONCE, TAM DOM JE NAŠ

2. septembra smo pridni delavci ajdovskega doma starejših občanov pripravili že tradicionalno 11. srečanje vseh primorskih in notranjskih domov.

V čudoviti dvorani Škofijske gimnazije v Vipavi se je tisti dan srečalo okoli 300 stanovalcev domov, ki se radi družijo, radi prepevajo in plešejo.

Da je bilo res zabavno, pa vam bo povedala vaša Nada.

Simpatična Ana Liza, ki je poskrbela, da smo se tudi nasmejali, pa pravi: «Bodite močno, močno pozdravljeni!»

En prisrčen pozdrav iz »te staračke hiše.« Kako uporabna je škofijska gimnazija za »vse sorte stvari«, saj nam je dobri g. rektor odstopil veliko telovadnico za naše srečanje, in tako smo prišli v Vipavo domsko »cvetje v jeseni« iz dvanajstih različnih domov. Že dan prej so naše neutrudne delavke pripravljale mize, dekoracijo in oder. Naši dve umetnici sta razstavljali svoje slike in izdelke iz različnih materialov, ena pa domiselno cvetje iz krep papirja. Okrog devete smo se začeli

zbirati ob zvokih pihalne godbe iz Vrhpolja, ansambel Javor nas je razveseljeval s svojo muziko. Razstavljeni so bili nekateri izdelki domačih proizvajalcev: med, sir in celo metlice iz sirka. Naš zbor »Vipavski vrabčki«, v katerem imajo nekateri pevci krepko čez 90 let, nam je zapel pesmico o Vipavski dolinci, ki je polna vinca, rumenega kot suho zlato. Sledile so različne zelo lepe kulturne točke: Nagovor direktorice našega doma, obeh županov, poslanke Eve Irgl, plesne točke mladih plesalcev in glasbene točke. Gospodinje iz zgornje Vipavske doline so nas pogostile z odličnim pecivom, naše domske kuharice (pardon, imamo med njimi tudi vzorec moškega spola) so nas presenetile z odličnim ješprenjem, kasneje pa z mediteransko polento (ne vem, zakaj se imenuje mediteranska, a bila je odlična). O, ja, tudi zaplesali smo. Naša direktorica je dokazala, da ni le

dobra direktorica, temveč tudi dobra plesalka: Plesala sta z ajdovskim županom skoraj tako lepo, kot Urška in povodni mož. Vipavski župan ni plesal, a smo kljub temu bili veseli njegovega obiska in obiska g. rektorja.

Tako: gostili smo okrog 300 ljudi – to je res nekaj nepozabnega, pa naj vam nekaj več o tem povedo slike. Prav do konca nisem mogla ostati, ker imam pri hiši tudi jaz svoje skromne dolžnosti, pred drugo uro sem morala oditi, ker pri sobotni popoldanski maši berem berilo. Pa še enkrat, hvala prav vsem, od prvega do zadnjega!

Nada Kostanjevic

Osem desetletij stare zapovedi opozarjajo, da je treba slovenščino varovati

Pred 80. leti je v založbi Jezikovnega krožka Odvada v Trstu izšla zanimiva dopisnica. Na zadnji strani je misel jezikoslovca *Stanislava Škrabca* (1844-1918): «*Naša slovenščina je, prepričani smemo biti, eden najlepših jezikov na svetu,*» sledi pa jim deset, zdi se, da vsak dan bolj aktualnih zapovedi.

Deset zapovedi o jeziku

Veruj v moč in lepoto našega jezika.

Ne imenuj po nemarnem tujih besed.

Posvečuj naše narodne praznike, zahajaj predvsem v tiste templje umetnosti in prosvete, kjer se goji naša umetnost, naša znanost in naš jezik.

Spoštuj jezik svojega očeta in svoje matere, da bo večno živel tvoj rod.

Ne ubijaj s tujkami in spakedrankami blagoglasja in lepote svojega jezika.

Ne prešuštvuj s tujo navlako; ohrani svoj jezik čist in neomadeževan.

Ne kradi tujim jezikom besed in načina izražanja.

Ne pričaj po krivem zoper svoj jezik; laž je trditev, da je naš jezik trd in reven z izrazi.

Ne želi si mlačne in nezavedne žene, da ti ne bo vzgajala otrok v tujem jeziku in duhu.

Ne želi svojega bližnjega jezikovnega in duševnega blaga; naš jezik je lep in bogat, napredujemo z znanostjo, bogatimo z umetnostjo, a česar še nimamo, si moramo ustvariti sami.

ISKRICE

Učiti se moramo videti stisko drugega in pomagati tako, da ga pri tem ne prizadenemo. Učiti pa se moramo tudi priznati svojo stisko in prositi za pomoč.

Ljubiš lahko samo tisto, kar poznaš. In razumeš lahko samo, če veš, kje in kakšen je problem.

Znamenje poguma v današnjem času je sposobnost, da se postavimo za svoja stališča. Ne trmoglavno in kljubovalno, niti maščevalno, ampak zato, ker vanje verjamemo.

Resnično človekovo bogastvo je vse, kar je dobrega naredil.

Ni mi treba zmagati, moram pa biti pošten. Ni mi treba uspeti, toda živeti moram v skladu s svojimi sposobnostmi.

Spal sem in sanjal, da je življenje radost. Prebudil sem se in videl, da je življenje dolžnost. Delal sem in glej: dolžnost je bila radost.

Ni nujno, da je dolžnost dolgočasna. Ljubezen jo lahko naredi čudovito in jo napolni z življenjem.

Nič se ne more primerjati z zadovoljstvom, ki ga občutiš, ko se postaviš za resnico.

Želim si, da bi se vsako jutro prebudil z nasmehom, ki bi mi razjasnil obraz; da bi s spoštovanjem pozdravil dan, ki prinaša toliko priložnosti.

Ni pomembno tisto, kar narediš od časa do časa. Svet lahko spremeniš s tistim, kar počneš iz dneva v dan.

Vedeti moraš, v kateri pristan si se namenil, če hočeš v jadra ujeti pravi veter, ki te bo popeljal tja.

Pomembno je dejanje, ne sad tega dejanja. Morda nikoli ne boš izvedel, kaj je bil rezultat tvojega dejanja. Toda, če ne storiš ničesar, ne bo nobenega rezultata.

Ne moreš izbrati, kako boš umrl in kdaj. Lahko se le odločiš, kako boš živel. Zdaj.

Za to, da si začrtaš pot delovanja in ji slediš do konca, je potreben pogum.

POCENI, PREPROSTE IN ODLIČNE - VIPAVSKE KREMNE REZINE, PAŠTEKREME

Predstavila vam bom recept za vipavske kremne rezine oz. *paštekreme*, kot so jih poimenovali peki slaščičarji v Poniževi pekarni. Pod tem imenom so jih izdelovali in poznali v Vipavi nepretrgoma vsaj sedemdeset let.

Morda bo zapis prispeval k oživljanju podobe časa, ki je minil. Hkrati pa bo zapisan star recept, ki mi ga je povedal g. Rafael Naglost, pek slaščičar. V Poniževi pekarni je delal od avgusta 1934 do 31. decembra 1971.

Paštekreme so tradicionalna vipavska slaščica iz kuhane jajčne kreme. V njih so očarljive sledi preteklosti. Ohranimo jih in jim vtakimo duha novih časov.

V Poniževi pekarni so jih pred drugo sv. vojno pekli trikrat do štirikrat na teden po en pekač na dan. Po drugi sv. vojni pa vsak dan eno peko, tj. 32 koščkov. Ljudje so si jih privoščili za priboljšek, npr. eno *paštokremo* za rojstni dan. Danes jih spečemo za god, dekliščino, fantovščino; skratka, ob slavnostnih prilikah, ko se zbere v družini več povabljenih.

Do zapisanih podatkov sem prišla s pogovorom, predvsem

Peka kruha na novega leta dan 1.1.1961 (Foto: Pavzin)

Od leve proti desni: Peter Rodman, pek; Berto Ferjančič, pek; Jože Mohorčič, pek; Franc Lekan, kolednik; Rafael Naglost, pek

vprašanji in praktičnim delom, saj podobnih kremnih rezin nisem zasledila v nobeni meni dostopni kuharski knjigi.

G. Rafael Naglost mi je že leta 1983 povedal recept za *paštekreme*. Zapisala sem ga v svoj kuharski zvezek. Pokazal mi je tudi pripravo in izdelavo te slaščice.

Decembra 1994 je Društvo za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje pripravilo kuharski tečaj, v katerem je g. Rafael pokazal potek dela in spekel vipavske *paštekreme*. Tečaj je obiskalo 19 udeležencev.

Pozneje me je zanimal izvor te priljubljene slaščice. Med poizvedovanjem sem spoznala še podoben recept za kremne rezine. Povedala in zapisala ga je ga. Vera Poniž (soproga pokojnega Milana Poniža).

Menim, da je potrebno ob obeh receptih zapisati, od kod jih poznamo. Žal so ljudje, ki bi lahko povedali kaj več, že ostareli oz. pokojni. Zapisani podatki o tej temi mi niso znani. Zapisala sem oba recepta. Ta recept mi je ljubeznivo dala ga. Vera Poniž. Zapisala ga je, ko je njen soprog Milan Poniž pripravil te kremne rezine doma.

G. Milan Poniž (1919-1981) je ta recept prinesel iz Gorice, kjer se je izučil za peka slaščičarja v kavarni – slaščičarni Viattori. V Gorici je bil od septembra 1934 do leta 1938. Ta kavarna še danes obratuje. Stoji v neposredni bližini teatra Verdi.

Teh rezin niso Poniževi nikoli pekli v pekarni za prodajo. Ga. Vera jih še danes priložnostno speče za svoje bližnje. Pripravila in pokazala jih je tudi številnim, ki so se zanimali zanje.

KREMSNITE (KREMNE REZINE)

SESTAVINE

LISTNATO TESTO

35 dag moko
35 dag masla ali margarine
1 rumenjaka
malo mleka
ščepec soli

JAJČNA KREMA

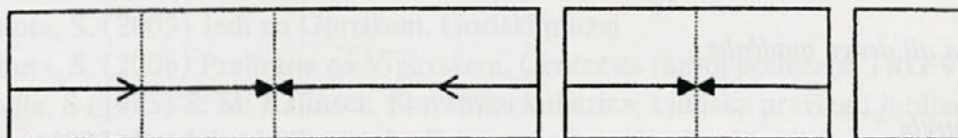
8 rumenjakov
16 ali 20 dag sladkorja
16 dag moko
1 l mleka
limonina lupina
vanilin sladkor

PRIPRAVA

Moko razdeli na tretjine in loči 1/3 moko od ostalih 2/3. Druga dva dela daj na stran. Vklupi pečico na 200°C. V 1/3 moko naredi jamico in vanjo daj rumenjaka, malo soli in mleko. Vse to ročno premešaj. Mešaj toliko časa, dokler zmes ne postane lepljiva. Nato drugo stran mize potrosi z moko in maso preloži tja. Dodaj še malo moko in vse, kar je ostalo na mizi, postrgaj z nožem in dodaj masi. Zgneti in pusti nekaj časa počivati. Ostali 2/3 moko mešaj s 35 dag margarine (masla). Mesiti moraš hitro, da se maščoba ne zmehča preveč. Medtem, ko mesiš, dodajaj moko.

VALJANJE

- 1) Testo, ki ga pripraviš nazadnje, valjaj v pravokotni obliki (kosi maščobe se počasi vdolajo sami)
- 2) Testo, ki si ga valjal(a) prvega, tudi razvaljaj v pravokotno obliko.
- 3) Drugo testo položi na prvo in ga razvaljaj do iste velikosti.
- 4) Testo prepogni od leve in desne strani navznoter (proti sredini), potolci z valjarjem in prepogni še drugič proti sredini ter potolci. To ponovi 3-krat.

Nato razvaljaj, razreži na tri dele in pusti počivati. Ta čas pripravi pekač, ki naj bo nepomaščen in velik vsaj 33 x 28 cm.

- 5) *Po meri pekača razvaljaj vsak del posebej in potresi z moko. Ko razvaljaš, s čopičem odstrani moko. Testo daj v pekač in ga na gosto preluknjaj z vilicami (nožem...) ter speci. Pečeno testo obrni na desko in ga tam pusti.*

KREMA

Vzemi malo večjo posodo in vanjo vlij toplo vodo. V to posodo vstavi manjšo posodo, v kateri mešaj rumenjaki in sladkor. Medtem zavri mleko in ga dodaj skupaj z moko rumenjaku. To zmes mešaj, da se zgosti. Na koncu dodaj še limonino lupino.

Toplo zmes prelij in razmaži po testu. Pokrij z drugo plastjo, oblij, razmaži in pokrij s tretjo plastjo. Potrosi s sladkorjem v prahu in vaniljo. Da so kremšnite lepše na pogled, jih obreži na pravilen pravokotnik.

Paštekreme so v Vipavi pekli v Poniževi pekarni. Začetek pekarnice ni točno datiran. Znano je, da sta Jernej Poniž, zidarski mojster (1872-1949) in njegova soproga Jožefa (roj. Premrov 1875-1950) kupila l. 1908 hišo od Antona Skuka na vogalu današnje Grabrijanove ul. in Ul. Vojana Reharja. Prvi podatki o prodaji kruha so zapisani 24.12.1922. Ustni viri pa govorijo, da so Poniževi ob birmi pred l. 1908 že pekli (Ivanu Ščeku st. roj. 1892 + 1972 je bil boter prav Jernej Poniž in za birmo mu je prinesel 24 kolačev).

Pekarno in trgovino je vodila ga. Jožefa do smrti 1949. Od leta 1950 do l. 1960 je pekarno vodil njen sin Milan Poniž. Tega leta je bila pekarna nacionalizirana.

L. 1934 so imeli že zaposlenega pekovskega mojstra, to je bil Franc Miklavčič iz Idrije.

Avgusta tega leta je k Poniževim šel v uk za peka Rafael Naglost (roj. 9.12.1920). Tu se je učil in pek do 12.1.1941, ko je bil vpoklican v italijansko vojsko. Kolikor pomni, so pri Poniževih vseskozi pekli tudi *paštekreme*. Tudi med služenjem vojske je pek do pekarni v bližini Pise kot vojaški obveznik in nekaj mesecev tudi v Gorici. Po vojni je zopet delal kot pek slaščičar v Poniževi pekarni do konca l. 1971. S 1.1.1972 je pekarna v Vipavi prenehala obratovati. Peki so bili v večini upokojeni oz. premeščeni v ajdovski Mlinotest. Kruh so pri Poniževih prodajali do l. 1975. Že upokojenega Rafaela Naglosta so v Mlinotestu prosili, da bi pomagal pri učenju mladih in jim prenesel svoje izkušnje, znanje peke in izdelave slaščic; izrecno tudi vipavske *paštekreme*. V Mlinotestu so pekli nekoliko drugačne kremne rezine od vipavskih. V bistvu so imele samo eno plast kreme in se niso dobro prodajale. G. Rafael je na Mlinotestu delal do l. 1974.

Od leve proti desni: Peter Rodman, Jože Mohorčič, Berto Ferjančič, Rafael Naglost

VIPAVSKE KREMŠNITE - PEKOVSKKE

SESTAVINE za listnato testo (lahko uporabiš tudi kupljeno listnato testo; tri kose)

½ kg moke

½ kg masla ali druge madčobe

sol

voda po potrebi

PRIPRAVA

½ kg moke razdeli na tretjine. Najprej iz dveh tretjin moke, soli in vode zgneti voljno testo. Oblikuj hlebček in ga daj na stran na pomokano desko. Nato iz preostale tretjine moke in masla ali margarine zamesi maščobni nadev. Odstavljeni hlebček razvaljaj v pravokotnik. Nanj previdno, enakomerno razmaži maščobno zmes in štirikrat zaporedoma prepogni in razvaljaj. Tako pripravljeno listnato testo dvakrat prereži, da dobiš tri enake kose. Vsakega posebej razvaljaj v velikost pekača. Razvaljane kose položi na nenamaščene pekače. Gosto jih preluknjaj z vilicami in jih peči v vroči pečici na 180°C 20 min. Pečene plošče testa naj bodo res zlato rumene. Bolje je, da so nekoliko bolj zapečene. Ko je testo pečeno, pripravi kremo:

SESTAVINE za kremo

1 l vode ali mleka
40 dag sladkorja
4 jajca
20 dag moke
vanilija (košček stroka ali vanilin sladkor)
naribana limonina lupinica

PRIPRAVA

To kremo skuhaj podobno kot kupljeni puding iz vrečke.

Moko, sladkor in jajca razmešaj v enotno zmes kar na roke. Vodo zavri in vlij k zmesi. Mešaj nad ognjem, da zavre. Odstavi. Dodaj naribano limonino lupinico in ostrgan košček vaniljinega stroka ali vanilin sladkor. Premešaj in takoj polovico kuhane kreme enakomerno polij po prvi plošči pečenega testa. Kremo pokrij z drugo ploščo pečenega testa in po tej plošči polij še ostalo kremo. Pokrij s tretjo ploščo in lahno pritisni. Še tople razreži na 32 koščkov, posuj s sladkorjem v prahu in ponudi. Tople so najboljše.

Paštekreme

Podana recepta sta si podobna. Verjetno sta nastala v različnih obdobjih oz. sta bila prilagojena določenemu času in namenu. Po obeh receptih se na Vipavskem še peče. Več se pa cenene, preproste pekavske paštekreme. Oboje so odlične. Imajo svojo zgodovino, naše okuse... Dodajmo jim nekaj svojega.

Naredimo jih s svojimi rokami. Ponudimo jih z ljubeznijo in s spoštovanjem do preteklosti. Predlagam, da načrtno zberemo še žive stare (zapisane in ne) recepte Zgornje Vipavske z namenom, da obvarujemo pred pozabo del izročila, ki se umika iz življenja.

Prav je, da ohranimo to, s čimer smo »gor zrasli«, našim zanamcem.

Martina Naglost

Literatura:

- Černe, M. (2003) Prehrana na Goriškem, Goriški muzej
- Plahuta, S. (2003) Jedi na Goriškem, Goriški muzej
- Plahuta, S. (2006) Prehrana na Vipavskem, Center za razvoj podeželja TRG Vipava
- Rendla, S (1985) S: M: Kalinšek, Slovenska kuharica, Ljudska pravica Ljubljana
- Poniž (1922) Prodajna knjiga kruha Pekarne in trgovine Poniž

Ustni viri:

Rafael Naglost
Vera Poniž
Vinko Premrl
Anica Premrl (roj. Šček)
Peter Rodman
Marjanca Rodman (roj. Grilj)
Elka Šček
Angela Naglost (roj. Raspor)

VAŠ VRTIČEK

Letni časi na vrtu so kot človeško življenje, ali ne, dragi ljubitelji vrtnarjenja?

Ni dolgo tega, kar smo sejali in čakali, da bo seme vzkliko, sedaj pa že pobiramo pridelke in se pripravljamo na zimo. Naš letoletni trud je tako poplačan,

Letos nam narava ni bila ravno naklonjena, saj je bila pomlad deževna in mrzla, poletje pa vroče in sušno. Klub temu pa so se sadovnjaki kar šibili od sladnih plodov in tudi zelenjavni vrt je obilo obrodil.

Pridelke, ki jih vzgajamo na naraven način, moramo hitro shraniti, ker bi nam drugače zgnili in propadli.

V tem prispevku bi vam rada napisala nekaj o sušenju sadja.

Tak način spravila je hiter, predvsem pa zdrav. Sadje sušimo pri nizki temperaturi, tako da obdrži vse vitamine in minerale. Načini za sušenje so različni: na soncu, na krušni peči ali v sušilniku. Sušenje na soncu zahteva veliko truda, saj smo odvisni od vremena, sadje pa moramo pogosto obračati in paziti, da ne prične gniti in, da vanj ne pride mrčes. Sama sušim v biosušilniku, ker je ta način najbolj enostaven.

Električni biosušilnik suši z dovajanjem toplega zraka. Vsak tak sušilnik ima tri stopnje, s katerimi reguliramo temperaturo. Prva stopnja je za sušenje zelišč pri temperaturi 40°C, druga stopnja ima temperaturo 50°C in je uporabna za sušenje večine sadja in zelenjave. Tretja stopnja pa ima višjo temperaturo in se uporablja za sadje in zelenjavo, ki vsebuje veliko vlage. Opisala vam bom postopke za sadje, ki ga najpogosteje sušimo.

Marelce in slive razpolovimo, odstranimo koščice ter jih položimo na pladnje tako, da je kožica na dnu. Najprej sušimo tri ure pri višji temperaturi (okrog 60°C) oz. na višji stopnji, nato temperaturo znižamo na srednjo stopnjo na približno 50°C in sušimo še osem ur. Sadje med sušenjem premešamo, že suho poberemo, ostalo pa sušimo naprej. Dobro je, da sadja ne posušimo prav do trdega, saj je tako okusnejše. Hruške in jabolka očistimo, razrežemo na manjše krljce in naložimo na pladnje do vrha. Temperaturo naravnamo na 50°C in sušimo dvanajst ur. Zelo okusni so posušeni krlji kakija. Za sušenje potrebujemo obarvane in trde sadeže. Zanimivo je, da so taki sadeži kakija skoraj neužitni, medtem ko so posušeni zelo okusni in sladki. Kaki olupimo, narežemo na rezine in prav tako sušimo pri 50°C okrog deset ur. Za vse sadje velja, da je čas sušenja različen in odvisen od vlage, ki je v sadežu, zato se je potrebno temu prilagoditi in čas sušenja spremljati. Posušeno sadje lahko hranimo na različne načine. Nekateri ga shranijo v kozarce za vlaganje, tako da pokrova ne zaprejo prav do konca. Včasih so suho sadje (sušje) shranjevali v vrečah iz blaga, da je bilo dostopno zraku in je ohranjalo svežino. Sama že več let posušeno sadje shranjujem v zaprtih vrečkah v zmrzovalniku. Kadar tako sadje odmrznem, je uporabno še nekaj tednov.

Tudi tokrat bi vam rada napisala še nasvet, kako si sami naredite ognjičevo mazilo.

Ognjič je okrasna roža in zelišče, ki na naših biovrtovih skoraj ne sme manjkati.

Že sama prisotnost te rastline na vrtu odvrča od zelenjave marsikaterega škodljivca in rastlinsko bolezen. Iz cvetov lahko pripravimo odlično mazilo, ki zdravi različne kožne bolezni. Mazilo uporabljamo za: lažje opekline, suho in trdo kožo, razna vnetja, glivična obolenja, razpokane ustnice, krčne žile, zlato žilo, manjše rane itd. Rabimo ga lahko tudi za nego kože dojenčkov, saj ima zelo blažilen učinek in nima kemičnih dodatkov in konzervansov.

Priprava ognjičeve masti:

25 dag svinjske masti segrejemo do vrelišča. V mast vsujemo najmanj trideset cvetov ognjiča in odstavimo od ognja. Cvetove ognjiča pustimo v masti vsaj dvanajst ur, nato mast ponovno segrejemo le toliko, da jo lahko precedimo.

Nalijemo jo v manjše posodice, ki imajo pokrov z navojem. Tako pripravljeno domače mazilo hranimo v hladilniku.

Veliko lepih trenutkov na vrtu Vam želim!

Marija Bajec

ZA RAZVEDRILO

KRIŽANKA

	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL			ČEBELJI PROIZVOD	LEGEN- DARNI FINSKI ATLET	URAD ZA UPRAVLJAN- JE ŠKOFIJE	AVT. OZNAKA REKE
	SVAJA, PREPIR						
	AVT. OZNAKA SLOVENI GRADCA						
							POROK
	GORSKE REŠEVANE SANI	BRODNIK	SLADEK JUŽNI SADEŽ	DEJANJE V BANKI ANDREJ JEŽ			
LEGENDAR- NA ŠVEDSKA POP SKUPINA					OSEBNI ZAIMEK IVAN TAVČAR		
SLIKAR, KI UPODABLJA POKRAJINO							
NABITI DELEC				VIPAVSKA PLEZALNA FOT NOGOM. KLUB			
	ČASNOVNA ENOTA KEM. OZN. ZA BIZMUT				JAPONSKI DROBŽ SIBIRSKI VELETOK		
BANČNI AVTOMAT							
KRATICA IRSKÉ TEROR. ORGANIZ.				NAJMANJŠI DEL INFORMACIJE V BINARNEM SISTEMU			

Rešitev iz 77. številke VG:

VODORAVNO: SA, dacar, župnijska, cerkev, IP, sš, ZI, tao, avtor, Ljerka, neenak, PT, Ops, TF, Kog, IS, OT, Ian, SL, kropa, nastajanje, VL, čtivo, Anka, repromaterial, vsota, nat, kri

NAVPIČNO: An, vrv, sveti, les, Štefan, Po, on, načrt, ŽC, rak, Stoa, Suez, kostim, april, Glavan, NK, JP, jota, dietetika, et, ajvar, srnar, cs, oko, Ojnik, aki, apotekar, rap, STA, ali

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.7.2006 DO 30.9.2006

Majda Clemenz	Ljubljana	2.000 SIT
Klelija Dolenc	Kanal	1.500 SIT
Anica Furlan	Nica, Francija	5.000 SIT
Zora Hrepevnik	Vinarska c. 2	2.000 SIT
Stanka Jamšek	Gradnikove brigade 13	1.500 SIT
Aleksandra Jemec Mayer	Marezige	10.000 SIT
Silva Kekez	Nemčija	10.000 SIT
Marjan Kete	Nova Gorica	2.000 SIT
Milena Kobal	Trst	50 EUR = 11.982 SIT
Valentina Kogoj	Budanje	3.000 SIT
Ivan Krašna	Budanje	5.000 SIT
Mirjam Krečič	Slap	1.000 SIT
Štefka Mahnič	Brestovica	7.000 SIT
Hermína Mercina Gregorič	Nova Gorica	10.000 SIT
Alda Posavec	Ljubljana	2.000 SIT
Karmen Rondič Smet	Slap	1.000 SIT
Bruno Sever	Branik	3.000 SIT
Martin Silvester	Ljubljana	1.000 SIT
Štefka Torkar Rehar	Francija	20 EUR = 4.793 SIT
Margerita Tratnik	Beblerjeva	2.500 SIT
Jožko in Mara Virant	Vojkova	5.000 SIT
Mara Žorž	Slap	500 SIT
Skupaj		71.775 SIT

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR *KS Vipava* 01336-6450860755
s prispevom ZA VIPAVSKI GLAS.

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
SEPTEMBER 2006
700 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Ida Makovec, Franc Pivk, Majda Malik, Liljana Vidrih Lavrenčič, Jurij Rosa, Marija Černigoj, Vida Babič, Katja Delost, Mitja Lavrenčič, Igor Maher, Valter Likar, Blaž Lapanja, Matevž Vidmar, Helena Uršič, Marjeta Hrvatin, Andreja Premrl, Alenka Nussdorfer Bizjak, Vasja Prelec, Erna Žgur, Ingrid Šelj, Martina Zalar, Maja Rehar, Vida Bajec, Martina Vrčon, Leander Pegan, Andrej Vovk, Nada Kostanjevič, Martina Naglost, Marija Bajec.

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Vipavska trgatev – dan potem	stran 1
<i>Iz naše preteklosti</i>	
O Valentinu Metzingerju in njegovih slikah v cerkvi sv. Štefana v Vipavi	stran 2
300 let cerkve sv. Križa na Gradišču pri Vipavi	stran 4
Praznik na Slapu stran 6	
Ob odkritju in blagoslovu spomenika Otmarju Črnilogarju v Podragi stran 8	
<i>Predstavljamo vam</i>	
Pesnik Fran Žgur - vipavski slavček (6. del)	stran 10
<i>Iz naše KS</i>	
Iz dela KS Vipava	stran 13
<i>Iz naše občine</i>	
Iz dela Občine Vipava	stran 13
Podarjamo vam šopek poletnih kulturnih prireditev	stran 16
Poročilo o delu NO Občine Vipava	stran 19
Projekt 1001 kal – 1001 zgodba o življenju	stran 20
Po poteh spomina in opomina	stran 21
<i>Iz ustanov in društev</i>	
<i>Iz ŠGV</i>	
Iz dela Škofijske gimnazije Vipava.....	stran 24
Delovni tabor v Banjaluki	stran 24
Youth Academy, Berlin 2006	stran 25
Dobrodošli v deželi Drakule	stran 26
»Večni zakladi« Alojzija Filipiča	stran 27
<i>Iz OŠ</i>	
Ob začetku šolskega leta	stran 28
Vojna	stran 29
<i>Iz CUIO</i>	
Naši ravnateljici Zdenki Fučki v slovo	stran 30
Humanitarna akcija NK veterani Vipava	stran 32
<i>Iz otroškega vrta</i>	
To sem jaz	stran 33
<i>Iz Lavričeve knjižnice</i>	
Čas mineva, police se polnijo, prostora zmanjkuje	stran 34
<i>Iz društev</i>	
Pozdrav iz podstrešja	stran 36
18. srečanje upokojencev Slovenije v Mozirju	stran 37
Ipavska v Lumbinu	stran 38
Vrhopoljsko-vipavski glasbeniki na tekmovanju v Schladmingu	stran 40
Nepozaben večer ob zvokih flavte in klavirja	stran 41
<i>Za dom in družino</i>	
Prvih sto let Angele Nusdorfer	stran 42
Kjer je sonce, tam dom je naš	stran 44
Osem desetletij stare zapovedi opozarjajo, da je treba slovenščino varovati	stran 45
Iskrice	stran 45
Poceni, preproste in odlične – vipavske kremne rezine, <i>paštekreme</i>	stran 46
Vaš vrtiček	stran 50
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 51

*300 let cerkve
svetega Križa
na Gradišču pri Vipavi*

Ajdovščina

SP 0

VIPAVSKI

2006

352.9(497.4 Vipava)

0102000,78

KOPIJIRNA VEŠTILNICA

COBISS c

